

Skozi paviljone letošnjega Gorenjskega sejma

Otvoritvi Gorenjskega sejma je prisostvoval tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS Marijan Breclj-Doslej za 80 milijonov prodanega blaga

Pretekli petek dopoldne je bil na svečano okrašenem razstavišču odprt letošnji V. Gorenjski sejem, že tradicionalna vsakoletna gospodarska prireditve celotne Gorenjske. Kmalu po 9. uri so se začeli zbirati pred razstaviščem številni gostje, člani DS in UO podjetij — razstavljalcev in mnogi novinarji. Nekoliko pred 10. uro je prišel na razstavišče tudi podpredsednik IS LRS dr. Marijan Breclj. Razen njega so bili navzoči še zvezni poslanci Boris Zihertl, predsednik OLO Kranj Miran Košmelj s podpredsednikoma Ivanom Bertoničjem - Johanom in Dušanom Horjakom, predsednik OO SZDL Mirko Zlatnar, predsednik komune Kranj Vinko Hafner in drugi.

Vse zbrane goste in razstavljalce je najprej pozdravil predsednik Upravnega odbora Gorenjskega sejma Drago Siling. V nekaj besedah je orisal pomen te vsakoletne gospodarske prireditve vse Gorenjske in želel razstavljalcem v proizvodnji blaga za široko potrošnjo še nadaljnjih uspehov.

Nato je stopil pred mikrofon predsednik Občinskega odbora za komuno Kranj in čestital prirediteljem Gorenjskega sejma na uspešnem prirejanju sejmov ter proglasil, da je letošnji V. Gorenjski sejem odprt in povabil na ogled razstavišča vse navzoče.

KAJ SO OBISKOVALCI LAHKO VIDELI?

Kaj so lahko videli številni obiskovalci, ki jih je bilo do danes že okoli 25.000, na letošnjem Gorenjskem sejmu? Ali je bilo kaj novega? Je viden napredek ali ne? Ali bo kaj kupčij? Tako in na podobne načine so se spraševali letošnji obiskovalci in mnogi poslovni ljudje, ki so obiskali sejem. Ka kaj bi čakali na njih odgovore! Pojdimo z njimi skozi paviljone letošnjega

Drago Siling, predsednik Upravnega odbora Gorenjskega sejma je imel uvodni govor

razstavišča in skušajmo pobrskati sami med množico razstavljenih proizvodov in prav gotovo bomo našli kaj zanimivega!

V POHIŠTVU SKORAJ NIČ BISTVENO NOVEGA

Ko so lani pospravljali zadnjo ropotijo in kulise iz Osnovne šole kjer je bil IV. Gorenjski sejem, sem povsem slučajno prisostvoval nekemu pogovoru o razstavljenih proizvodih. Govora je bilo tudi o pohištvo, ki ga je bilo precej. Vsi smo si bili edini, da je pohištvo, kakršnega izdelujejo trenutno naši mizarji in večina tovarn (nekateri izmed njih so že pristopile k

izdelavi sodobnega pohištva) vse preveč težko in za sodobna stanovanja neustrezno. Je to pohištvo sicer krasno, vča-

Iz otvoritve sejma

sih celo razkošno, vendar tako pohištvo nima bodočnosti.

V takratnem razgovoru so bili celo nekateri, ki so ponudili sodobne načrte, toda...

Obrtna zbornica bo lahko v tem oziru marsikaj napravila. Prav zaradi tega, ker doslej v tem oziru ni bilo dosti storjenega je pohvale vredna iniciativa mizarja Wendlinga iz Kranja, ki je edini razstavil moderno kuhinjsko opremo.

In ostala podjetja? Zaslužijo nedvomno vso pohvalo. Zato tudi ni nič čudnega, če so napravili že znatne kupčije. Tudi „Les“ Ljubljana je pokazal model razstavljevega naslonjača, ki lahko služi tudi za posteljo. Cena 32.000 din

Navijalce cen so obsodili tudi na Bledu

Občinski odbor SZDL na Bledu je pred dnevi razpravljal o vprašanju sprostitev cen nekaterim prehrabnim artiklom. Socialistična zveza delovnih ljudi je odgovorna za pravilno tolmačenje novih predpisov in da pomaga zatirati nepravilno dvigovanje cen ostalim predmetom. Aktiv se je strinjal z novimi predpisi. V zvezi s poudarkom za zmanjšanje potrošnje mlevskih izdelkov pa se je razvila živahna razprava. Nekateri so trdili, da je vzrok povečane potrošnje krušne moke iskati tudi v tem, ker primanjkuje koruze in koruznih izdelkov. Pred vojno so kmetje in vozniki krmili vozno živino s koruzo, danes pa zaradi pomanjkanja le-te ali nesorazmerne cene proti ostalim žitaricam, krmijo živino s kruhom in drugim žitom. Tudi za gozdne delavce je včasih predstavljal koruzo, oziroma koruzni izdelki osnovni prehrabni artikel, ker pa ga danes ne morejo dobiti, so

morda ne ustreza preveč potrošnikom, sicer bi imeli že več kupcev.

RAZSTAVA MEDALJ

Zelezarna z Jesenic je tudi na Gorenjskem sejmu. Razstavlja isto kot lani. Zato je morda za večino dolgočasna. Toda letos je nekaj drugega kar privlači. To je „rastava“ medalj in kolajn, ki vzbujajo precejšnjo pozornost.

Ni čudno, da se Zelezarna že leta ne bori za trg, ko pa so že leta 1873 zasloveli na takratnem jubilejnem Dunaj-

Predsednik LOMO Kranj, Vinko Hafner, odvarja sejem

nom, ki ga je uspel pridobiti takratni tehnični direktor, vitez von Pantz. Slede imena Bombay, Rio de Janeiro, Calenta, New York in povsod medalje, odlikovanja... (Nadaljevanje na 2. strani, 5. in 6. stolpec)

Dvojni praznik na Jesenicah in v Kranju

Proslava občinskih praznikov in konstituiranje novih občinskih odborov

Te dni so se konstituirali prvi novi občinski odbori na Gorenjskem. V nedeljo so volili nov odbor v Cerkljah in v Zireh, kjer bodoča občina ne presega meja dosedanje. Nov odbor bi morali izvoliti tudi Bohinjeci, žal pa seje ni bilo, ker je bila večina odbornikov iz Boh. Srednje vasi odsotnih. V ponedeljek, 1. avgusta sta se konstituirala tudi nova občinska odbora na Jesenicah in v Kranju.

Kranjska občina lahko še naprej ostane ostalim za zgled

V ponedeljek je bil v Kranju dvojni praznik. Prebival-

stvo je tretjič praznovalo svoj občinski praznik. Spominjalo se je 1. avgusta 1. 1941, ko je kranjska četa začela pod Storžičem upor proti okupatorju. Prvi strelji, ki so padli ta dan, so pomenili za Kranj in za širše področje, začetek osvobodilnega boja, v katerem je žrtvovalo življenje nad 440 Kranjčanov.

Kropa se pripravlja na občinski praznik „Zato bomo mi kovači kovali...“

Ze nekaj je bilo življenje v Kropi ločeno od ostalega — vsakdanjega. Tudi med narodnoosvobodilno borbo je bila Kropa tako rekoč republika zase, saj je bila že leta 1943 shodna točka partizanov. 5. avgusta 1941 so odšli v gozdove že prvi partizani, tedaj je bil osnovan Cankarjev bataljon in je padel že prvi borec — Podlipnik. Zato so Kroparji 5. avgust že pred tremi leti proglasili za občinski praznik.

Letos bodo svoje slavje začeli na soboto 6. avgusta. Vrsta kulturnih in športnih prireditvev, motorne dirke po novi cesti na Jamnik, žalne svečanosti na grobu Staneta Zagarja in padlih borcev na

- V tej številki:**
- Zunanje politični komentar (stran 2)
  - Ob občinskih praznikih na Jesenicah, v Trziču in Domžalah (stran 3)
  - Ob razpravi o šolski reformi: Enotna šola kriva slabih uspehov (stran 4)

Is razprav o delavskem upravljanju Razvoj samoupravnih organov je nerazdružljivo povezan z razvojem komunalne skupnosti

Sindikalne podružnice v gorenjskih podjetjih že dalj časa razpravljajo o težah zakona o delavskem upravljanju. Nekateri rezultati dosedanjih razprav so zanimivi in jih je vredno objaviti. Dajo naj novo vzpodbudo za še širšo razpravo, ki bo pomagala utrditi to najdemokracičnejšo obliko sodelovanja delavcev pri upravljanju gospodarstva in države.

EDEN ALI VEČ DELAVSKIH SVETOV?

Tu sta prišli do izraza dve stališči. Na Jesenicah, da so v večjih podjetjih obratni delavski sveti potrebni — za dokaz navajajo dosedanje delo teh svetov v Zelezarni — v Kranju pa obratne DS odklanjajo.

Obe stališči sta razumljivi. Obratni delavski sveti na eni strani razširjajo osnovo delavskega upravljanja v podjetjih in aktivizirajo pri tem delu širši krog ljudi. Hkrati pa obstoja nevarnost, da se

tak organ v obratih, ki niso finančno samostojni — kjer torej delavski svet ne more opravljati določenejših upravnih funkcij — vtika v posle obratovodij in duši osebno pobudo. V naprednem primeru pa postane samo posvetovalni organ brez določenejših kompetenc. Zato bo treba še enkrat pretresti, kje so obratni DS potrebni, kje pa ne. Izdelati bo treba tudi točne pravilnike za poslovanje teh svetov.

Točneje bo treba odrediti vlogo obratnih DS v gozdarstvu. Zaradi raztresenih delovnih mest se centralni delavski svet v teh podjetjih sestaja zelo poredko — 4 krat do 5 krat na leto, in razpravlja le o najvažnejših stvareh. Obratni delavski sveti pa imajo vsaj na področju GG (Bled) le posvetovalni karakter. Ukrepanje o vseh tekočih stvareh je torej na ta način prepuščeno med 1 t m unravi podjetja.

(Nadaljevanje na 2. strani, 2., 3. in 4. stolpec)

IV. občinski praznik v Trziču Revija 10-letnih uspehov

Trzič, 3. avgusta.

Posebnost praznovanja 4. občinskega praznika v Trziču je, da bodo letos prikazani predvsem 10-letni uspehi v športnem in kulturnem življenju občine. Ze vse dni se vrste športne prireditve in kulturni nastopi, posebno zanimivo pa je bilo tekmovanje šahistov.

Danes popoldne bo nogometna tekma, zvečer pa večer tabornikov. Jutri bodo plezalne vaje, kegljaške tekme in telovadna akademija.

Višek praznovanja bo v petek. Dopoldne bodo nekateri organizacije polagale vence na spomenika pod Storžičem in pod Ljubeljem. V mestu pa bo otvoritev razstave športnih društev. Po slavnosti seji LOMO Trzič bo zvečer velika parada športnih in ostalih društev, kjer bo sodelovalo nad 700 športnikov. Po paradu bo veliko zborovanje na trgu, kjer bo govoril tudi predsednik LOMO Trzič Lovro Cerar.

Naslednje dni bodo še številne športne prireditve, ki bodo dosegle svoj višek v znamenitih mednarodnih avtomoto dirkah na Ljubelju.

Razvoj samoupravnih organov

je nerazdružljivo povezan z razvojem komunalne skupnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

OBRT

Posebno vprašanje je vprašanje delavskega upravljanja v obrtnih delavnicah. Dosedanja razprava je pokazala, da morda ne bi bilo naporno, če bi se v socialističnih obrtnih podjetjih organizirali posebni upravni organi tudi po posameznih delavnicah, kjer bi kontrolirali potek proizvodnje. Obrtni delavnice v okviru kmetijskih združenj, naj bi prav tako imele svoje upravne organe in naj bi se vključile v Obrtno zbornico.

V privatni obrti je težje. Če smo na stališču, da pri nas ne bi smelo biti več najemniških odnosov, potem je treba tudi tu nekaj ukreniti. V privatnih delavnicah z majhnim številom zaposlenih (2 do 5) so delovne pogodbe tiste, ki naj bi regulirale odnos med zaposlenimi in lastnikom. V podjetjih pa, ki zaposlujejo več kot 5 ljudi, menijo nekateri, da bi bilo treba uvesti dejansko upravljanje vseh zaposlenih s celotno dejavnostjo delavnice, s tem da bi se lastniku proizvodnih sredstev razen plače izplačevala še določene obresti za uporabo osnovnih sredstev.

To so šele nekateri misli. Treba bi bilo najti tak način, da bi se preprečilo špe-

kulativno bogatenje na račun potrošnikov, hkrati pa zagotovil skladen razvoj obrti z ostalimi našim razvojem, za katerim sedaj zaostaja.

POMANJKLJIVOSTI

Precej se razpravlja tudi o mandatni dobi in načinu izvolitve DS. Mnogo govorijo o odnosih delavskega sveta in celotnega kolektiva, o komisijah pri DS itd. Nikjer pa pri tem niso zabeležili diskusij o vlogi DS v novi gospodarsko-socialni skupnosti — komuni. Ze sedaj funkcije delavskega upravljanja ne prenehajo za tovarniškimi združenji. V novi komunalni ureditvi prihaja ta princip še jasneje do izraza. Zato morda ne bi bilo naporno govoriti tudi o tem, v kakšnih primerih in v kakšnih oblikah naj bi odločala tudi celotna komunalna skupnost o starih podjetjih (skupno s predstavnikoma podjetja seveda). Dosedanje razprave o komisijah pa naj bi se dopolnile z razmišljanji, kako formirati po potrebi tudi skupne komisije večih podjetij, ali pa skupne komisije za občinskim odborom za obravnavanje vprašanj, ki zanimajo vse občane (vprašanje kulturno-prosvetnih, šolskih, zdravstvenih, komunalnih itd. potreb). —sik.

Zeneva — mesto z najvišjim vodometom na svetu — je opustela po sestanku velikih štirih le za dober teden. Ze v začetku tega tedna je spet postala središče pozornosti svetovne javnosti. To tem bolj zato, ker je prizorišče prvega uradnega sestanka med predstavniki LR Kitajske in ZDA.

Prihodnji teden pa bo prav tako v Zenevi konferenca za atomsko energijo, katere uvod je londonska konferenca, ki se je začela preteklo sredo. Na ženevski konferenci se bo zbralo preko 1.200 znanstvenikov iz vsega sveta. Razpravljali bodo o uporabi atomske energije v miroljubne namene in pokazali, kako veliko korist ima lahko človeštvo od izuma, pred katerim je do pred kratkim imelo nepopisen strah.

Minuli četrtek je odpotovala na to zasedanje jugoslovanska delegacija, ki šteje 5 članov in jo vodi akademik dr. Pavle Savič. Z njo je odpotovalo 18 izvedencev. Naša delegacija bo sodelovala na konferenci z 18 referati.

V torek je prispela v Moskvo jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki jo vodi predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarič. Delegacija je prispela na uradni obisk v Sovjetsko zvezo na povabilo Vrhovnega sovjeta. Njen obisk bo nedvomno pripomogel k nadaljnji normalizaciji odnosov med nami in Sovjetsko zvezo. Sovjetski voditelji, ki so pričakali delegacijo na moskovskem letališču, so ugotovili, da je obisk jugoslovanskih parlamentarcev „vesel dogodek za sovjetsko prebivalstvo“.

Po nekaj dneh bivanja v Moskvi bo delegacija odšla na pot po Sovjetski zvezi. Obiskala bo več industrijskih in kmetijskih središč, med njimi Leninograd, Stalingrad, Tbilisi in Soči.

Indijska revija „Vatan-dara“ je v svoji julijski številki objavila članek sodelavca J. Vijajatunga o komunah v Jugoslaviji.

„Delavsko upravljanje, ki predstavlja revolucionarni moment socialistične prakse — piše revija — je morda najvažnejša faza jugoslovanskega političnega in gospodarskega razvoja, ki nas izredno zanima pri razmišljanjih o napredku naše lastne države. Zato se v tem smislu Indija lahko marsikaj nauči od Jugoslavije...“

Delavsko upravljanje je formiralo nov tip človeka, ki se zaveda svoje odgovornosti do družbe... To je socialistična praksa, ki jo je Jugoslavija uveljavila mnogo bolj, kot katerakoli druga država zaključuje članek.

V torek je bila končana v Trstu 73-dnevna stavka elektrovarilcev v ladjedelnici sv. Marka. Končala se je uspešno za delavce. Pokus uprave podjetja, da bi ukinila delavske in sindikalne svoboščine torej ni uspel.

Minuli teden je pretresla svet vest o nesreči izraelskega potniškega letala, ki je letalo iz Londona v Tel Aviv. Letalo je pomotoma zašlo nad bolgarsko ozemlje in so ga zato, po ugotovitvah anketne komisije, sestrelila bolgarska lovška letala. Pri tem je našlo smrt vseh 58 potnikov in članov posadke.

Kljub ogromnim žrtvam pa ta incident ni bistveno zavrl uveljavljanje novega vzdušja miroljubnega sodelovanja med narodi.

(Nadaljevanje s 1. strani)

V MANJSIH PODJETJIH — MANJSI USPEHI

Bolj pereče je vprašanje del upravljanja v manjših podjetjih. Tu je še dosti nepravilnosti in samovolje. Zato je razprava o delavskem upravljanju v teh podjetjih posebno poglavje. Tu gre predvsem za podjetja blagovnega prometa (trgovine in gostilne), za podjetja javnih dejavnosti in obrtništa.

Ceprav nekateri smatrajo, da je bistveni pogoj za normalno poslovanje trgovin u-stalitev našega gospodarstva, se vendarle mnogo stvari v naših trgovinah lahko reši z družb. upravljanjem. Razine nepravilnosti, ki jih pri poslovanju posameznih trgovin ugotavljamo, izhajajo bolj iz napačnega razumevanja našega razvoja, ali pa zavestnega izigravanja gospodar. predpisov, kot pa iz objektivnih težav, v kakršnih trgovina nedvomno je. Treba je torej zavestno vplivati, da taki pojavi izginejo.

Zato je ideja o potrošniških svetih sprejemljiva tako za trgovine kot za gostilne, ker so v bistvu isti problemi. Sicer so v osnutku uredbe o potrošniških svetih še pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Teza o delitvi dobička med potrošnike na vsak način ne bi zdržala kritike.

Jubilej delavskega upravljanja v Železarni na Jesenicah

20. avgusta letos bo minilo 5 let, odkar jeseniški železarji sami upravljajo podjetje. Izbojevano zmago, ki je zgodovinskega pomena za naše gospodarstvo, bodo železarji primerno počastili. Na dan obletnice bo imel Delavski svet slavnostno sejo, katere se bodo udeležili tudi člani dosedanjih delavskih svetov. Organizirali bodo tudi več množičnih zborovanj, na katerih bodo pojasnjevali kolektivno uspehe samoupravljanja. Mladina tovarne pa bo ta dan razvila svoj prapor. Priprava pa je tudi obširen program športnih tekmovalj, ki bodo trajale ves teden pred 20. avgustom. Na dan obletnice bo na Jesenicah velika večerna kulturna prireditev, naslednjega dne pa razna športna tekmovalja, na katerih bodo sodelovali tudi športniki Železarne Ravne na Koroškem, Železarne Guštanj, Cinkarne Celje in drugi.

P. U.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Ljudje in dogodki

Pomiritev tudi na Daljnem Vzhodu

Po sestanku štirih velikih — Kitajsko-ameriški sestanek v Ženevi

Noben čudež se ni zgodil, a se vendar v mednarodnih odnosih čuti neko olajšanje. Ženevski sestanek je vnesel v mednarodno ozračje nov duh in to novo se sedaj širi in prežema odnose, med doslej na sovražne bloke razdeljenimi državami, z večjim medsebojnim zaupanjem. To je pa ugodna podlaga za rešitev vseh tistih problemov, ki so doslej ostali še nerešeni in so kalili mir v svetu.

Prvi korak na tej poti pomenijo nedvomno sedanja kitajsko-ameriška pogajanja v Ženevi. Ze najava teh razgovorov je prijetno presenetila svetovno javnost. Kljub omejenemu dnevnemu redu — razgovarjali naj bi le o repatriaciji Američanov s Kitajske in Kitajcev iz ZDA — je ta dogodek sam na sebi pomenil premik z mrtve točke tudi v Aziji.

Še prijetnejši uvod v pogajanja pa je bila novica, da so Kitajci še pred prvim sestankom kitajske in ameriške delegacije, izpustili 11 ameriških letalcev, zaprtih na Kitajskem že od leta 1952 in objasnili zaradi vohunstva. Tudi prvi stiki med delegacija-

mi kažejo, da na obeh straneh obstaja dobra volja, pogajanja čimprej in čim uspešneje zaključiti.

Sicer so pogajanja zaenkrat tajna, vendar uradna sporočila povedo, da doslej ni bilo nobenih nesoglasij. Morda se bo nekoliko težje sporazumeti o nadaljnjih pogajanjih med LR Kitajsko in ZDA na višji ravni, čeprav so tudi v tem zadnje napovedi precej optimistične. Vse zglede namreč, da bo v kratkem prišlo do sestanka med zunanjima ministroma ZDA in LR Kitajske J. F. Dullesom in Cu En Lajem. Ženevski sestanek veleposlanikov, naj bi po nekaterih vesteh pripravil te razgovore, kljub svojemu strogo omejenemu dnevnemu redu. V tem smislu se je trudil doseči sporazum tudi indijski diplomat Krišna Menon, ki se je te dni mudil v Ženevi. Prav tako se te dni mudil v Ženevi generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld in se je razgovarjal s kitajskimi in amerišskimi delegati.

Tudi če na ženevski konferenci ne bi konkretno obravnavali nadaljnjih stikov med Kitajsko in ZDA, je led za

pogajanja prebit. Sicer so pri tem še vedno določene ovire, ki so ostale kot dediščina vojne. Zato je ameriški zunanji minister J. F. Dulles na zadnji tiskovni konferenci tako kategorično naštel vse tiste točke, o katerih se še ne morejo pogajati. Vendar je najteže vedno prebiti led! Tako na Zahodu kot na Vzhodu je treba ljudem pojasniti, zakaj kar naenkrat pogajanja z „vojnimi hujskači“, zakaj imajo naenkrat tudi oni onstran svoj prav, čeprav so do pred kratkim delali vse narobe. Hladna vojna je rodila svoj sad in v to kislno jabolko bo moral ugrizniti vsak sam. To je dostikrat težko. Zato se z ene in z druge strani vedno govori o težavah in naporih pri pogajanjih.

Ce pogledamo za leto, dve nazaj in presodimo pot, ki jo je človeštvo v tem obdobju prehodilo, moramo ugotoviti, da se je vendarle zgodil čudež. Rožljanje z orožjem je potihnilo. EkspONENTI ekspanzionističnih sil tipa Sing Man Ri in Cankajšek so postali neboljane figure na mednarodni politični areni. Njihova veljava je samo še v tem, da so včasih imeli precejšnjo veljavo.

V praksi se vedno bolj uveljavlja politika aktivne koeksistence. Ta politika je spravila svet iz slepe ulice blokov in dela sedaj „čudež“. To kar si pred leti ni mogel zamišljati niti največji optimist, je danes stvarnost. Zaprtje avtomobile vedno bolj izpodrivajo odprte limuzine.

Skozi paviljone letošnjega Gorenjskega sejma

(Nadaljevanje s 1. strani)

„MOPED“ ALI PA BIKIKEL ZNAMKE „ROG“

V paviljonu podjetja „Oprema“ Kranj, je vedno polno ljudi. Kaj pa gledajo? Na precej odmaknjenih podstavkih stoje trije motorji naše nove, razvijajoče se tovarne motorjev „TOMOS“ iz Kopra. To je lahko motorno kolo MOPED s 50 KS in stane 120.000 din, 250 kubični stanec 375.000 din, scooter pa 280 tisoč dinarjev. In kolesa? Dva nova modela Tovarne biciklov „Partizan“, „Sport“ in „Superior“.

„JE TO MORDA IZ IDRJE?“

Tako so se mnogi spraševali, predno so prebrali skromni napisni deščici KZ Hotavlje in KZ Gorenja vas. Za čipke gre. Krasne modele in kakovostne izdelke. Vsakdo bi mislil, da so iz Idrije, nihče pa ni pomislil na Poljansko dolino.

Pametno bi bilo, da bi to obrt morda še nekoliko bolj načrtno negovali (morda bi bilo dobro ustanoviti posebno čipkarsko združenje) in tako pomagati h gospodarskemu dvigu Poljanske doline.

TEKSTILCI — NAJBOLJ OKUSNI

Res je! Tako lani kot letos so se postavili. Sicer jim mnogi oporekajo in trdijo, da pač imajo največ možnosti, drugi spet da pač najbolj znajo. Resnica bo menda nekje na sredi.

V paviljonu srečamo že stare znance. Vsak ima več ali

manj novega. Najbolj se pač postavlja „Svilanit“ z blagom s tako imenovano izganko. Krasno je! Toda malce predrago.

V stranskem traktu je tudi Bombažna predilnica in tkalnica iz Tržiča, ki slavi hkrati 70-letnico svojega obstoja. V tipično gorenjskem slogu razstavljajo svojo posebnost — platno.

KAJ JE SE NOVEGA?

Mnogo. Mnogo takih prizorov, ki jih še nismo videli. — „Kormar“ — tekstil. stroj z avtomatskim zaustavljanjem, brz kot se nitka pretga; „KEM“ iz Lesc s svojim regulatorjem plina, za katerega je že dobil vrsto priznanj. „Sava“ — njen terragom, ki ga bodo začeli serijsko izdelovati; „Puškarna“ — njena zračna puška, ki je sicer še le prototip; smuči iz plastične mase itd., itd.

Turistična razstava, žrebane nagradnih anket o manj znanih turističnih kraih na Gorenjskem, razstava Rdečega križa; „trpljenje“ žensk za svojo lepoto pod „havbami“ mestnega brivsko — frizerskega salona iz Kranja, ogled turističnih filmov...

Vse to.

Letošnji V. Gorenjski sejem je opravičil pričakovanja, je celo nekoliko boljši od lanskoletnega. Letos se je tudi dokončno uveljavil kot močna in pomembna gospodarska prireditev Gorenjske.

I. AUSEC

Dvojni praznik na Jesenicah in v Kranju

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delovni del seje je vodil najstarejši odbornik novega občinskega odbora tov. Poličar. Po sklepanju o verifikaciji mandatov in po zaprtegi so odborniki soglasno izvolili za predsednika nove občine tov. Vinka Hafnerja, za podpredsednika pa tov. Ceneza Beznika. Razen tega so izvolili tudi komisijo za statut, s predsednikom ing. Antonom Lasičem, komisijo za ugotavljanje premoženjskih pravic in obveznosti občine, ki jo vodi tov. Cene Beznik, komisijo za prevzem arhiva, katere predsednik je Meri Starčeva in komisijo za vkladitve pravnih predpisov s tovarišem Mihom Mohorjem na čelu. Za zača-

snega tajnika je bil izvoljen dr. Gabrijel Cop.

Ob koncu je govoril predsednik Hafner o pripravah za formiranje komun in o bodočih nalogah občinskega ljudskega odbora. Poudaril je, da je Kranj zaradi družbeno-gospodarskih pogojev prednjačil pri konkretnem obravnavanju nove gospodarske-socialne samoupravne enote — komune. Statut kranjske občine je bil osnova za razpravo o statutih komun na sploh. Tudi v bodoče so dani pogoji, da kranjska občina ostane za

zglede ostalim občinam. To se lahko doseže z aktivnim delom vseh ljudskih odborov, s tesnejšo povezavo s proizvajalci v industriji in kmetijstvu, z najtesnejšim sodelovanjem z ostalimi organi družbenega upravljanja ter političnimi organizacijami in društvi.

Seji so prisostvovali tovariši Tomo Brejc, Mirko Zlatnar, France Popit, Miran Košmelj, Mavricij Borec in predsedniki LOMO Jesenice, Skofja Loka in Tržič.

S. B.

Konstituiranje novega odbora na Jesenicah

Ob zaključku občinskega praznika mesta Jesenice je bila v ponedeljek popoldne na Jesenicah prva seja novo izvoljenega ljudskega odbora jeseniške komun, ki je bila hkrati slavnostna, posvečena občinskemu prazniku.

Najprej je bil slavnostni del seje, na kateri je dosednji predsednik občine govoril o pomenu občinskega praznika Jesenic. Na kratko je orisal razvoj jeseniškega proletariata pred vojno, začetek in raz-

bornikov, so izvolili in imenovali še nekateri komisije kot komisijo za volitve in imenovanja, za prevzem arhivov, za statut, proračun itd. Za predsednika novega občinskega ljudskega odbora pa je bil izvoljen Maks Dolinar, za podpredsednika pa tov. Viktor Brun. Za tajnika so imenovali tov. Metoda Baldermana, ki je bil do sedaj tajnik LOMO Jesenice.

Tej seji so razen odbornikov prisostvovali tudi pred-

Pogled na novi del Jesenic

voj upora v tem delu naše ožje domovine in se dalj časa zadržal ob uspehih izgradnje na Jesenicah in okolici v zadnjih osmih letih.

Drugi del seje pa je vodil najstarejši odbornik novo izvoljenega odbora. Po verifikaciji mandatov in prisegi od-

stavniki nekaterih organizacij, med njimi predsednik okrajnega odbora SZDL za Gorenjsko tov. Mirko Zlatnar, podpredsednik Okrajnega ljudskega odbora Kranj tov. Ivan Bertonec, predsednik občinskega ljudskega odbora Kranj Vinko Hafner in drugi.

Srečanje dveh folklornih skupin

V okviru proslav občinskega praznika Jesenice sta se 27. julija predstavila jeseniški javnosti folklorna skupina DPD Svoboda Jesenice, ki nastopa pod imenom Gorenjski ansambel narodnih plesov in folklorna skupina Turističnega društva Bohinj.

Bohinjska folklorna skupina se je predstavila z domačimi gorenjskimi, večinoma bohinjskimi narodnimi plesi. Zlato vezenje na njihovih narodnih nošah se je lepo prelevilo v reflektorskih lučeh, ko so plesali: Mrzulin, Svatoovsko, Sedmorko in druge plesse, ki jih je nagrajevalo občinstvo z močnimi aplavzi. Bohinjski plesni skupini je treba priznati, da s primernim čutom ohranja bogastva lokalnega narodnega blaga in ga posreduje javnosti v popolnoma pristni obliki. V njihovih plesih ni zaslediti niti enega tujega elementa, kar se pri posredovanju gorenjskih narodnih plesov res redko vidi. Najbolj sta se priklopila gledalcem otroka, ki sta za-

plesala poskočno polko. Repertoar ansambla narodnih plesov z Jesenic pa je obširnejši. Ta skupina pleše plesse vseh jugoslovanskih narodov in priznati je treba — zelo ubrano, s primernim čutom za ritem, stil, in ne nazadnje z močnim poudarkom na temperamentu. Plesali so: šumadinska, vojvodinska in bunjevačka kola ter venček jugoslovanskih narodnih plesov. Jeseniški plesni skupini se pozna, da jo oblikuje spretna roka koreografa Slavka Novaka. Plesse je spremljal mali orkester Glasbene šole Jesenice, ki ga vešče vodi Rado Kleč. Glasba in ples sta se homogeno zlivala v celoto.

Program so izpolnili s pevske in točkami člani Mestnega gledališča z Jesenic: tenorist Lado Rotar, altistka Elza Cegnarjeva in sopranistka Pavla Klečeva. Prireditve je gledalce navdušila.

Prvemu komisariju partizanskih grup na Gorenjskem bodo odkrili spominsko ploščo

Krajevna organizacija Zveze borcev na Blejski Dobravi se že nekaj let bavi z mislijo, da bi odkrila spominsko ploščo prvoborcem Jožetu Finžgarju, ki je padel na Pokljuki leta 1941. To zamisel bodo uresničili ta teden in odkrili spominsko ploščo v nedeljo dopoldne na kraju, kjer je Finžgar padel. Za to priliko so pripravili lep program. Poskrbeli so tudi za prevoz udeležencev. Kamion bo vozil po potrebi ob 7. uri zjutraj dalje iz Fortune pri Gorjah na kraj prireditve.

Jože Finžgar, prvoborec, je bil komunist od leta 1936 in je po nekaj tednih zapora v Begunjah že junija 1941. leta odšel v partizane, kjer je kot takrat najstarejši komunist postal tudi politkomisar prvih partizanskih grup. Padel je 19. septembra istega leta, kot je padel tudi Andrej Prešeren iz Gorij, ob eni prvih večjih haik okupatorja na Pokljuko.

7. avgusta 1941 - bitka na Brezovici

Dne 5. avgusta 1941. leta je ob 10. uri zvečer 8 borcev čete Kamniškega bataljona napadlo na mostu preko Rovšičice pri Zelodniku močno nemško kolono avtomobilov. Predhodnica treh Nemcev na motorju je bila uničena na mostu. Ker so si partizani hoteli prisvojiti sovražnikovo orožje, so izvršili na Nemce juris. Pri tem je bil ranjen komandir čete Stefan Stanl, ki je leta 1943 padel ob likvidaciji belogardistične postojanke v Hinjah v Suhu krajini. Rafal je dobil ravno v torbico za municijo, ki je eksplozivna, kar mu je ranilo trebuh. Ko so borci opazili, da je njihov komandir omahnil, so ga, ne oziraje se na močan ogenj švabskih mitraljezov, odnesli v svoje taborišče nad Brezovico.

Kot represalijo na ta napad so Nemci nekaj dni kasneje, 7. avgusta, hoteli uničiti del Kamniškega bataljona v njihovem taborišču. Tega dne se je v ranih jutranjih urah, ko je bila gosta megla, pripeljal do naselja Veselka pod Brezovico nad 300 dobro oboroženih nemških policistov in žandarjev. Od tu so krenili v hrib v dveh kolonah z namenom, da obkolijo taborišče 25 partizanov z vzhodne in zahodne strani. Borci pa so bili že prejšnji dan obveščeni o nameravanem napadu, in sicer so jih obvestili tovariši Skok iz Domžal ter tov. Keglovčič in Polde Miš iz Gorjuš. Zato so bili borci zelo oprezní. Tik pred napadom so bili obveščeni še o številni moči sovražnika. To so jim povedali kmetje iz Brezovice.

Partizanska četa se je s spretnim manevrom izognila obkolitvi. Ravno ko bi se moralí obe sovražnikovi krili združiti in s tem obkoliti hrib, so borci vžgali z močnim ognjem v obe krili, tako da so bili Nemci napadeni hkrati na dveh mestih in še v hrbet. To je vneslo med sovražnika strahovito zmedo, kar so borci dobro izkoristili in pobili precej Nemcev. Nato so se umaknili preveliki sovražnikovi premoči.

V zmedí, ki je nastala, pa so se Nemci še pol ure tolkli med seboj, ker niso vedeli ne kje so partizani ne kje so njihove enote. Tudi pri tem medesebnem spopadu je padlo precej Nemcev.

Tako se je napad nad 300 oboroženih Nemcev na komaj 25 partizanov popolnoma ponesrečil. Z bojišča so odnesli le svoje krvave butice, mrtve in ranjence, medtem ko partizani niso imeli nobenih izgub.

To je bila obenem tudi prva borba čete Kamniškega bataljona, ki pa se je končala s popolno zmago partizanov.

V spomin na ta dogodek je Ljudski odbor mestne občine Domžale na predlog Zveze borcev sklenil, da se v bodoče namesto 3. septembra, praznuje 7. avgust kot občinski praznik.

Domžale in okolica so se za svoj praznik dostojno pripravile. Prireditve bodo od 6. do 14. avgusta.

Prvi dan bo partizanska petrola ponesla cvetje in vence na grobove in spomenike padlih borcev. Na sam praznik bo ob 9. uri slovesno odkritje spominske plošče na Brezovici v spomin na orvo uspelo borbo čete Kamniškega bataljona. Ob 11. uri bo slavnostna seja LOMO Domžale, ki se je bodo razer škofjskih poslancev tega leta udeležili še drugi predstavniki javnega, družbenega in političnega življenja. Vse dni do 14. avgusta pa se bodo vrstile številne kulturne in športne prireditve.

je v ranih jutranjih urah, ko je bila gosta megla, pripeljal do naselja Veselka pod Brezovico nad 300 dobro oboroženih nemških policistov in žandarjev. Od tu so krenili v hrib v dveh kolonah z namenom, da obkolijo taborišče 25 partizanov z vzhodne in zahodne strani. Borci pa so bili že prejšnji dan obveščeni o nameravanem napadu, in sicer so jih obvestili tovariši Skok iz Domžal ter tov. Keglovčič in Polde Miš iz Gorjuš. Zato so bili borci zelo oprezní. Tik pred napadom so bili obveščeni še o številni moči sovražnika. To so jim povedali kmetje iz Brezovice.

Partizanska četa se je s spretnim manevrom izognila obkolitvi. Ravno ko bi se moralí obe sovražnikovi krili združiti in s tem obkoliti hrib, so borci vžgali z močnim ognjem v obe krili, tako da so bili Nemci napadeni hkrati na dveh mestih in še v hrbet. To je vneslo med sovražnika strahovito zmedo, kar so borci dobro izkoristili in pobili precej Nemcev. Nato so se umaknili preveliki sovražnikovi premoči.

V zmedí, ki je nastala, pa so se Nemci še pol ure tolkli med seboj, ker niso vedeli ne kje so partizani ne kje so njihove enote. Tudi pri tem medesebnem spopadu je padlo precej Nemcev.

Tako se je napad nad 300 oboroženih Nemcev na komaj 25 partizanov popolnoma ponesrečil. Z bojišča so odnesli le svoje krvave butice, mrtve in ranjence, medtem ko partizani niso imeli nobenih izgub.

To je bila obenem tudi prva borba čete Kamniškega bataljona, ki pa se je končala s popolno zmago partizanov.

V spomin na ta dogodek je Ljudski odbor mestne občine Domžale na predlog Zveze borcev sklenil, da se v bodoče namesto 3. septembra, praznuje 7. avgust kot občinski praznik.

Domžale in okolica so se za svoj praznik dostojno pripravile. Prireditve bodo od 6. do 14. avgusta.

Prvi dan bo partizanska petrola ponesla cvetje in vence na grobove in spomenike padlih borcev. Na sam praznik bo ob 9. uri slovesno odkritje spominske plošče na Brezovici v spomin na orvo uspelo borbo čete Kamniškega bataljona. Ob 11. uri bo slavnostna seja LOMO Domžale, ki se je bodo razer škofjskih poslancev tega leta udeležili še drugi predstavniki javnega, družbenega in političnega življenja. Vse dni do 14. avgusta pa se bodo vrstile številne kulturne in športne prireditve.

Veličastna povorka

V soboto zvečer se je udeležilo povorke v počastitev jeseniškega praznika nekaj tisoč Jeseničanov. V povorko so se uvrstili: rezervni oficirji, predvojaška vzgoja, gasilci, člani ZB, železničarji, cariniki, odseki TVD „Partizan“, obrtniki, odseki „Svobode“, lovci, tri godbe na pihala in drugi. Na strelišču

Podmežaklja, kamor je krenila povorka, je bilo politično zborovanje. Med drugimi se je udeležil zborovanja tudi ljudski poslanec Franc Perovšek. O uspehih jeseniške občine v dobi po osvoboditvi je govoril predsednik LOMO Maks Dolinar. Zborovanju je sledil partizanski miting pod naslovom „Se pomnite tovariši“.

Zborovanje preseljencev

Polg množične in v resnici manifestativne povorke v soboto zvečer, je dalo velik poudarek praznovanju občinskega praznika tudi drugo zborovanje bivših izseljencev in internirancev z vse Gorenjske. Ti so se zbrali na Javorniku, kjer je bila v nedeljo dopoldne ob 9. uri žalna komemoracija pred spomenikom talcev. Govoril je bivši interniraneec zloglasnega taborišča

„Dachau“ tov. Martilak z Javornika in položil v imenu internirancev pred spomenik venec. Od spomenika je krenila povorka internirancev z godbo na čelu na Jesenice, kjer so imeli svoje drugo zborovanje. Uvodoma je govoril v imenu komunskega odbora SZDL in ZKS bivši interniraneec tov. Bine Kobentar, nato pa še „Valvazorjeva mama“ ter tov. Sumi iz Kranja.

Ob IV. občinskem prazniku Tržiča

Kri storžiških žrtev ni bila prelita zaman

Ze kmalu po zlomu kraljeve jugoslovanske armade in prihodu nemških hord v naše kraje so se tudi zavedni delavci Tržiča in okolice pričeli združevati in se pripravljati na boj proti okupatorju in njegovim pomagačem, ki so vedno bolj grozili z iztrebljenjem slovenskega življa na Gorenjskem. Vse priprave za upor in odhod v partizane so bile opravljene na pobudo Komunistične partije, ki je bila v Tržiču tedaj sorazmerno močna, posebno še, ker se je organizacija kot celota, pa tudi njeni člani, prekalila v težkem boju s kapitalistično ureditvijo pred vojno.

Mestni komite KPS je pod vodstvom sekretarja Jožeta Janežiča že maja 1941 osnoval v Tržiču mestni odbor OF. Ta odbor so sestavljali prekaljeni komunisti: Anton Stefe-Kostja, Srečko Peharc, Jože Fink, Peter Uzar, Peter Ahačič in Stanko Bečan. Vsi ti tovariši so s še mnogimi drugimi Tržičani in okoličani odšli v partizane že nekaj dni po 22. juliju. Na Veternem so osnovali Tržiško-kranjsko četo, ki je bila prva partizanska skupina v tem delu Gorenjske. Iz Kričke gore so že v juliju pričeli z akcijami: rušili električne centrale, komunikacije, telefonske napeljave, železnice, trebili agente gestapa in njihove pomagače itd. Konec julija se je četa premaknila na pobočje Storžiča, kjer je na Mali Poljani likvidirala agente gestapa in šefa nemške banke v Kranju.

Ta drzna dejanja so vedno bolj vzmirljala okupatorja, ki se je z vsemi sredstvi pripravil na uničenje odpora. Vztrajno je iskal med Slovenci ljudi, ki bi bili sposobni izdati svojo domovino in jih vtihotapljal v partizanske enote in odbore OF.

Prve dni avgusta so partizani pod Karavankami hoteli napasti zloglasne nacistične zapore in mučilnice v Begunjah ter rešiti svoje tovariše in jih popeljati ponovno v boj. V ta namen so sklenili, da bo zbor vseh partizanov z levega brega Save na Dobriču, z onstran Save pa bi jim prišel na

pomoč Cankarjev bataljon. Toda načrt je bil izdan in obenem je okupator izvedel za vsa bivališča partizanskih enot.

Tedaj se je pod Storžičem odigrala tista strašna tragedija, ki bo ostala vsem nam in našim potomcem v trajnem spominu.

4. avgusta je večina Tržiško-kranjske čete zapustila Storžič in odšla proti zboravemu mestu na Dobriču. V Verbičevi koči v Jesenu pod Storžičem je ostala le skupina desetih tovarišev in tovarišic, ki so bili večinoma politični delavci. Oborožitev te skupine je bila razmeroma slaba in mnogi tovariši tedaj še niso bili vojaško izurjeni.

V noči od 4. na 5. avgust so močne sile nemške vojske, gestapa in policije obkolile nahajališče te skupine. Partizani niso pričakovali napada, zato so imeli taborišče le slabo zastraženo. Obkolitev je okupatorju popolnoma uspela. Zgodaj zjutraj so padli prvi strelji na presenečene partizane. Borci so brez pomišljanja sprejeli boj na življenje in smrt in nihče ni mislil na predajo. Čeprav je bilo mnogo tovarišev neveseljih ravnarja z orožjem, je bil boj srdit. Šele po dolgem obleganju in potem, ko je padlo že 8 partizanov, je Nemcem uspelo streliti odpor. V koči pod Storžičem pa je obležal v krvi del najboljših gorenjskih partizanov — prvoborcev in komunistov. Med mrtvimi je bil tudi sekretar mestnega komiteja KPS in organizator upora v Tržiču Jože Janežič.

Povečano štipendiranje, naj pomnoži prosvetni kader

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji julija meseca razpravljal o problemih prosvetnega kadra na višjih in nižjih gimnazijah. Na podlagi te razprave je odbor za prosveto in kulturo sprejel priporočilo okrajnim in občinskim ljudskim odborom o povečanju štipendiranja naraščaja za predavatelje na nižjih in višjih gimnazijah.

Po podatkih, s katerimi razpolaga Svet za prosveto in kulturo, potrebujejo okrajni v LRS okoli 800 predavateljev, od teh 134 profesorjev in 666 prosvetnih učiteljev. Prirodoslovno matematična in filozofska fakulteta v Ljubljani dajejo letno okoli 90 diplomantov, Višja pedagoška šola pa 100 do 120 predmetnih učiteljev. Iz navedenega vidimo, da bodo potrebe po predavateljih na naših srednjih šolah še nekaj let velike. Velike pa bodo še toliko bolj, ker se mnogi diplomanti ne zaposle v prosvetni službi, temveč

odidejo na druga delovna mesta. Od 1168 diplomantov, ki so diplomirali na naši univerzi od leta 1954, jih je šlo v prosvetno službo samo 70 odstotkov in še od teh jih je pozneje mnogo zapustilo predavateljski poklic, tako da je danes ostalo samo 48 odstotkov diplomantov v prosvetni službi. Ta pojav zapuščenja prosvetne službe ima sicer svoje specifične vzroke — predvsem nesorazmerje v plačah po podjetjih in v prosvetni službi — ki pa žal iz objektivnih vzrokov ne morejo biti tako kmalu odstranjeni.

Tečaj učiteljev ročnih spretnosti v Kamniku Mladina, ki prihaja v podjetja, naj bi dobila osnovo pri pouku ročnih spretnosti

Gospodarska podjetja, ki dobivajo svoj kader iz gimnazij, želijo, da bi gimnazija postala taka vrsta srednje šole, ki bi odpirala mladini široko obzorje splošne izobrazbe in obenem dajala osnovne smernice za življenje in delo, ki pa naj bi učenci dobili pri pouku ročnih spretnosti.

Glavni odbor ljudske tehnike Slovenije je zato organiziral tečaj, ki je bil od 4. do 11. julija v Kamniku. Udeležilo se ga je 45 učiteljev ročnih spretnosti iz osnovnih in srednjih šol. Iz Stajerske jih je bilo 20, iz Primorske 12, iz Dolenjske 6, z Gorenjske pa 8. Po dva tečajnika iz vsakega okrajja je štipendiral GOLT Slovenije, nekateri pa okrajni sveti za prosveto. Večina udeležencev je bilo starejših, medtem ko med mlajšimi učitelji ni zanimanja in prizadevnosti za ta predmet.

Na tečaju so se udeleženci seznanili z delom organizacije ljudske tehnike, z ureditvijo in delom v fotolaboratorijih, z uporabo sodobnih tehničnih pripomočkov; od ročnih spretnosti pa so študirali uporabo papirja in lepenke, izdelovanje lutk, uporabo rafije in slame, obdelavo kovin in lesa. Udeleženci tečaja so si še ogledali razstavo ročnih izdelkov na VPS v Ljubljani in vzorno kuhinjo zavoda za napredek gospodinjstva, v Kamniku tovarno »Stol«, Tovarno papirja v Količevem in arboretum v Volčjem potoku. Tečajniki so se seznanili tudi z znamenitostmi krajev. Uspeh tečaja je bil lep, udeleženci pa zadovoljni, saj so odnesli s seboj vrsto ličnih izdelanih predmetov, ki jim bodo služili za vzorce pri pouku in seminarjih, ki jih bodo organizirali za učiteljsvo svojih okrajev.

Predavanja in praktične vaje so bile na kamniški gimnaziji, gostoljubje pa so udeleženci uživali v dijaškem domu. Slo-

vesnega zaključka sta se udeležila tudi sekretar Glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije tov. Janez Nedog in sekretar Komisije za tehnično vzgojo mladine tov. Lojze Prvinšek.

V Kamniku bo letos še en tak tečaj, in sicer zaradi spremenjenega šolskega koledarja že od 15. do 22. avgusta.

Osnovni okvir vseh prireditev je turistična razstava v prostorih osnovne šole. Tu je videti marsikatero zanimivost — šotor tabornikov, grajski stolp iz loškega grba, razstavo lovcev, ribičev in planincev. Del športne razstave pri-

stično društvo v Škofji Loki pripravilo svoj „Turistični teden“.

Del „Turističnega tedna“ v Škofji Loki je za nami

Po zgledu večjih društev je tudi razmeroma majhno turistično društvo v Škofji Loki pripravilo svoj „Turistični teden“.

Obrtno-industrijski sejem blaga za široko potrosnjo

„Smledniški teden“ od 8. do 14. avgusta

Ze prve dni meseca avgusta leta 1941 so smledniški gozdovi postali središče napadov, komaj formiranih partizanskih čet, na sovražnika. 22. avgusta leta 1941 so pripeljali iz begunjskih zaporov 5 zavednih borcev in jih ustrelili na istem kraju kot so partizani napadli občinskega komisarja. Ta zločin nemških okupatorjev pa je imel ravno nasproten odmev. Upor se je širil in do začetka meseca avgusta leta 1943 so bili že po vaseh Smledniške občine formirani vaški odbori Osvobodilne fronte.

V spomin na te velike dogodke je občinski ljudski odbor v Smledniku sklenil, da 8. avgusta praznuje svoj občinski praznik.

in slabo pregleden. Prehode prostorov pa krasijo olja Birola, Subica in Bazovičarja. Za pestrost razstave skrbijo kropski izdelki, čipke iz Zeleznikov in Ziri ter loški kruhki.

Med tednom so v Loki tudi druge prireditve — turistični filmi, promenadni koncert, športne prireditve, večer „Škofja Loka v besedi skozi stoletja“ ter drugo. Koistno bi bilo organizirati turistični teden vsako poletje,

Strokovno ocenjevanje obrtniških izdelkov

da bi le-ta pomenil v kulturnem življenju majhen loški festival.

RDEČI KRIŽ V KRANJU
bo priredil v nedeljo, dne 14. avgusta 1955 ob 16. uri na Titovem trgu
VELIKO TOMBOLO
Glavni dobitek je 100.000 dinarjev

Polepšajmo našo polt

Zene poskušajo osvežiti svoj zunanji izgled z najrazličnejšimi sredstvi. Pri tem pa marsikatera pozablja, da je lepota polti v najtesnejši zvezi z zdravjem in prebavo. Znaki bolezni in neredne prebave se na koži kaj hitro odražajo. Prav zaradi tega je pitje raznih čajev, ki čistijo črevesje in urejajo prebavo vedno priporočljivo. Ako želite da bo vaša polt lepa in sveža, uživajte tudi veliko sadja in zelenjave. Z uporabo oljčnega olja že v zelo kratkem času dosežemo lepe uspehe. Način je kaj preprost. V skodelico denemo rumenjaka in ga zmešamo z 1 ali 2 žlicami oljčnega olja. Temu dodamo še eno kavno žličko limoninega soka, nato pa s to mešanico premežemo obraz in mirno počivamo 20 minut. Obraz potem izplaknemo v sveži vodi.

Za tiste, ki imajo razširjene pore, je priporočljiva obloga iz jagod. Na obrazu zmečkamo in razmažemo nekaj jagod in jih pustimo na miru četrt ure. Masko nato odstranimo s svežo vodo, obraz pa osušimo z mehko platneno brisačo.

Temnopolte žene naj polepšajo svoj izgled z rozmarinovim čajem. 50 g rozmarinovega cvetja denemo v 1 l vrele vode. Dnevno popijemo 4 skodelice omenjenega čaja.

Tudi na masažo obraza ne smete pozabiti. Ako vam denarna sredstva to dopuščajo pojdite h kozmetičarki, da bo povedala svoje strok. mnenje o vaši koži. Povedala vam bo, kakšne kreme smete uporabljati in vam dala razne sodobne serumske preparate za obnovo in osvežitev kože tkiva.

Ko bomo vlagale jajca

V mesecu avgustu gospodinjstvo navadno nakupimo jajca za vlaganje. Ta morajo biti zdrava in sveža. Spoznamo jih po tem, da ne klopočejo, v čisti vodi pa potonejo in padajo na dno. Če je jajce zdravo, ugotovimo tudi takole: v 1 litru vode raztopimo 10 dkg soli in vanjo položimo jajce. Presno obležimo ravno na dnu, dva do tri dni staro stopi pokonci, do 4 tednov staro plava, do 6 tednov staro se dotika površine, starejše pa plava na njej.

Jajca, ki jih nameravamo konservirati, prevlečemo z zaščitnim slojem parafina ali vazelina ter jih položimo v suho žaganje ali suh oves. Teh se ne smemo dotikati. Vlagamo jih tudi v stekleno ali ameno vodo, ki jih mora popolnoma prekriti. Za vlaganje uporabimo samo popolnoma čista jajca, ki pa jih tik, pred konserviranjem ne smemo umivati. V bližini me-

sta, kjer jih hranimo, ne smejo stati steklenice s petrolejem, škatle z milom itd., da se jajca ne navzamejo neprijetnega vonja.

Sedaj pa še nekaj podatkov o hranilni vrednosti jajc, da jih bodo naše gospodinjke znale dovolj ceniti. Debelo kokoške jajce tehtata nekako 60 gramov. V njem je 7 g lupine, 39 g vode, 7,4 g beljakovin, pol g rudninskih snovi, 5,7 g masti ter vitamini A, D in B. V beljaku je samo voda in beljakovine, v rumenjaku pa tudi precej fosforja in železa. Eno jajce da 75 kalorij.

Moda

Mladostna obleka s širokim zvončastim krilom je izdelana iz vzorčaste svile in se bo lepo podala zlasti dekletom.

Enotna šola kriva slabih uspehov

(Nadaljevanje)

Če pogledamo še natančneje kriterije, po katerih naj bi šola ocenjevala učence, vidimo, da so ti dokaj neopredeljeni. V že omenjeni anketi se recimo opazijo tile izrazi: sposobnost, razvitost, sprejemljivost, nadarjenost, stremljenje, ustvarjalnost, intelektualni potencial itd.

Ta neopredeljenost (in pa mešanje pojmov otrokovega stremjenja, ustvarjalnosti in sprejemljivosti) kaže, da pravzaprav nekateri ne vedo, kaj šola otroku daje in kaj od njega zahteva ter da šola pravzaprav le uči (razen seveda čisto moralno-vzgojnega dela, ki pa s sposobnostjo učenca nima neposredne zveze).

Ce analiziramo delo šole, ugotovimo, da bazira na treh osnovah. Od teh je verjetno najpomembnejši spomin. Šola zahteva, da se otrok zapomni vse kar mu predavatelj posreduje. Zapomni recimo: v prvem razredu črke in številke do deset, pozneje letnice bitk in imena kraljev, imena krajev, rek, gorovja, dela pesnikov, pisateljev, formule matematičnih operacij itd.

Potem sprejemljivost ali dojemljivost. Treba je razumeti zakaj je $c^2 = a^2 + b^2$, ali zakaj nastane lunin mrk itd.

Dalje je treba imeti sposobnost, da to kar razumeš in se zapomniš, tudi pozneje jasno in razumno izraziš in ponoviš.

Torej samo ti trije faktorji: spomin, sprejemljivost in sposobnost izražanja so osnova za šolsko ocenjevanje učencev (o ustvarjalnosti in stremljenju tu ni govora). Šola ocenjuje tisto, kar se je kdo naučil. Ocenjuje na splošno le del človekovih umskih sposobnosti. In ker nasprotno ocenjuje življenje človeka predvsem po tem, kaj ustvarja in kako svoje znanje uporablja, je med obema ocenjevanjema razlika.

Nikakor nočem s tem manjšati pomena šole (čeprav je recimo res, da spomenika še niso nikoli postavili odličnjaku in tistemu, ki je veliko znal, temveč le tistemu, ki je kaj pomembnega ustvaril) poudariti bi le, da šolskega ocenjevanja ne smemo jemati preveč absolutno in edino merodajnega za klasifikacijo umskih sposobnosti posameznika.

Zanimiva so pri tem dejstva ki jih ugotovimo v življenjskih pomembnih in slavnih mož. Mnogi teh v šoli pravzaprav niso bili ocenjeni za

kdo ve kaj sposobne. Recimo Cankar; padel je v gimnazij, univerze pa sploh ni dokončal niti ne absolviral. (Šola pravzaprav ne bi smela uporabljati ocene „sposoben“ in „nesposoben“, kajti šele delo, ki mu je znanje sicer eden od pogojev efektivnosti, zaposluje vse človekove umske sposobnosti.)

To navajam zato, ker je bilo ob zaključku ankete poudarjeno, da nižja srednja šola (kot splošno obvezna) danes ne more skrbeti za tisti del supernadarjenih, ki bi družbi lahko največ dali, največ koristili. Ne vzgaja vseh tistih, ki nosijo v sebi Rafaela in ki hočejo Rafaela v sebi tudi razviti.

Toda to je neumestno. Šola Rafaelov niti ne vzgaja niti ne ustvarja. Takšni ljudje razvijajo svojo ustvarjalnost sami.

To poudarjam tudi zategadelj, ker sem globoko prepričan, da se večina slovenskih otrok rodi s približno enako velikimi (močnimi) dispozicijami (dispozicije so tiste notranje možnosti za nadaljnji umski razvoj otroka, ki so pogojene z anatomsko - fiziološkimi posebnostmi organizma in da je razločevanje na 12% visokonadarjenih, 10% povprečno nadarjenih, 10% nadarjenih itd. precej neobjektivno. Če se nam kaže takšno razlikovanje kot naravno dejstvo, še ne smemo misliti, da so ljudje že ob rojstvu v resnici tako različni.

Globoko sem prepričan, da bi 75% danes živčih Slovencev ob pravilni vzgoji, okolju in življenjskih razmerah lahko dokončalo akademske študije.

Nekateri namreč mislijo, da je srednješolska, oziroma akademska izobrazba res stvar nadpovprečno nadarjenih ljudi. Toda izkustvo kaže, da to ni res. Le naša domišljavost povzroča, da se cenimo za nadpovprečne...

Ob tej priliki naj opozorim še na eno „naravno“ dejstvo: večina naraščaja v naših srednjih in visokih šolah so otroci intelektualcev. Že v anketi je nekdo opozoril, da se pravzaprav naše izobrazbenstvo obnavlja predvsem samo iz sebe.

Ce priznavamo marksistično teorijo o dispozicijah in se ne motamo v idealističnih pogledih o dedovanju intelekta, uvidimo, da morajo imeti ti pojavi čisto posebne, objektivne, družbeno pogojene vzroke.

Poudarili smo že, da imajo

naši otroci ob rojstvu približno enake dispozicije (možnosti za nadaljnji umski razvoj) — enake v kvantitativnem smislu. — Večje razlike se opazijo silno redko — in te povzročajo le izredni talenti oziroma geniji in od rojstva umsko zaostali (nordci). Zakaj pa kljub dejstvu, da imajo otroci v šoli zelo različen intelektualni potencial (kar nam dokazujejo predvsem šolski uspehi)?

Faktorji, ki vplivajo na otrokov umski razvoj so: dispozicije, okolje in vzgoja. Ker so dispozicije nespremenljiva danost (osnova), pravza-

prav vplivajo na razvoj le okolje in vzgoja. In vzrok, da je med otroki res tolikšna razlika, vzrok, da so sposobnejši pretežno prav otroci intelektualcev — je prav to, da ima naša mladina še vedno zelo različno vzgojo in okolje, in to tako v letih detinstva kakor tudi pozneje v šoli.

Da sta vzgoja in okolje pri posameznikih še vedno zelo različna, pa je kriva deloma ekonomsko - socialna osnova, v največji meri pa zaostalost, neizobraženost staršev.

(Nadaljevanje prihodnjic)

A. ČEBULJ

Od petka do petka

Zasedanje novih odborov

upora, na dni, ko so najprekalnejši borci za pravice delovnih ljudi zgrabili za orožje in potegnili za seboj plaz zavednih iz postenih slovenskih množic, ki je uničil in iztrebil fašizem in povzročil tudi socialno revolucijo. Obenem pa so ta praznovanja revija 10-letnih uspehov in zmag našega gospodarstva.

Istočasno s praznovanji pa se snujejo širom Slovenije novi odbori komun in skupnosti komun. Jesenec in Kranj sta imela ob enem s slavnostnima sejama tudi volitev predsedstva novih odborov. Novi okrajni odbor za Gorenjsko je zasedal že prejšnji teden, v soboto pa je bila tudi prva seja novega OLO Ljubljana. Za predsednika je bil izvoljen dr. Marijan Dermastja, za podpredsednika pa Berčič in Gorjanc.

Za predsednika novega okrajnega zbora po dosedanji predsednik LOMO Kamnik Alfred Janko.

Javno življenje širom naše domovine pa pozivljajo tudi številni sejmi, razstave in festivali. V petek smo odprli Gorenjski sejem, v soboto pa se je začel Mariborski teden, ki je že 12. po vrsti in 4. po osvoboditvi. Prva tovrstna prireditve je bila že leta 1932 vendar je pravi razmah in obeležje dobila šele po vojni — po letu 1952, ko je bil prvi povojni Mariborski teden.

Posebnost letošnje razstave je v tem, da je mnogo večja od prejšnjih in da obsega kar 6.900 m² razstavnega prostora. Skupno razstavlja 120 podjetij, od tega 20 iz sosednjih republik.

Kruha bo dovolj

Od vse povsod poročajo, da bo letina dobra in da so kmetje zelo zadovoljni. Kruha bo dovolj tako zanje kakor tudi za trg.

Rodovitna letina pa se obeta tudi v Sloveniji, kjer je žetev ravno na višku. Iz celjskega okraja poročajo, da bo hektarski donos žita znašal nad 4.000 kg, velika rodovitnost pa se nam obeta tudi v sadjarstvu.

Kakor se je izvedelo, pričakujejo tudi v ljubljanski okolici okoli 30% boljše letino žita kot je bila lani.

Dobra letina pa ni posledica samo dobrih vremenskih razmer, ampak predvsem mnogo večje porabe umetnih gnojil.

V tem tednu smo živeli sredi najživahnejših manifestacij političnega, kulturnega in športnega življenja — sredi praznovanja praznikov naših občin. Iz vseh veje globoko spominjanje na prve dni upora, na dni, ko so najprekalnejši borci za pravice delovnih ljudi zgrabili za orožje in potegnili za seboj plaz zavednih iz postenih slovenskih množic, ki je uničil in iztrebil fašizem in povzročil tudi socialno revolucijo. Obenem pa so ta praznovanja revija 10-letnih uspehov in zmag našega gospodarstva.

Istočasno s praznovanji pa se snujejo širom Slovenije novi odbori komun in skupnosti komun. Jesenec in Kranj sta imela ob enem s slavnostnima sejama tudi volitev predsedstva novih odborov. Novi okrajni odbor za Gorenjsko je zasedal že prejšnji teden, v soboto pa je bila tudi prva seja novega OLO Ljubljana. Za predsednika je bil izvoljen dr. Marijan Dermastja, za podpredsednika pa Berčič in Gorjanc.

Za predsednika novega okrajnega zbora po dosedanji predsednik LOMO Kamnik Alfred Janko.

Javno življenje širom naše domovine pa pozivljajo tudi številni sejmi, razstave in festivali. V petek smo odprli Gorenjski sejem, v soboto pa se je začel Mariborski teden, ki je že 12. po vrsti in 4. po osvoboditvi. Prva tovrstna prireditve je bila že leta 1932 vendar je pravi razmah in obeležje dobila šele po vojni — po letu 1952, ko je bil prvi povojni Mariborski teden.

Posebnost letošnje razstave je v tem, da je mnogo večja od prejšnjih in da obsega kar 6.900 m² razstavnega prostora. Skupno razstavlja 120 podjetij, od tega 20 iz sosednjih republik.

V Pomoravju — veliki žitnici Srbije — v Vojvodini, Mačvi in Slavoniji je sedaj vse na polju in ljudje komaj najdejo čas za počitek. Žetev se bliža koncu. Toda žetveni stroji še vedno hrume po poljih.

Obenem pa so ta praznovanja revija 10-letnih uspehov in zmag našega gospodarstva.

Kakor se je izvedelo, pričakujejo tudi v ljubljanski okolici okoli 30% boljše letino žita kot je bila lani.

Dobra letina pa ni posledica samo dobrih vremenskih razmer, ampak predvsem mnogo večje porabe umetnih gnojil.

Prišel se je Mariborski teden

V Žirovskem vrhu pred dvanajstim leti

Utrinek težke minulosti

Proti demarkacijski črti med Hitlerjevimi Rajhom in italijanskim imperijem so se premikale pred dvanajstim leti dolge kolone partizanov. Na Žirovskem vrhu so dosegli kot strel ravno črto Ljubljana—Žiri, ki je predstavljal mejo. Že onkraj hotavljskega mostu so se zliili v enotno kolono: Prešernova brigada, Jelovski in Škofjeloški odred, razne čete in manjše skupine kurirjev ter terencev. Skoraj tisoč mož se je v jutru 1. avgusta leta 1943 pomikal po prašni cesti mimo napol dograjenih utrdb „Rupnikove linije“. Skoraj tretjina partizanov je bila brez orožja, mnogo pa jih je imelo slabe puške in zelo majhne zaloge municije. Najboljše orožje so pustili enotam, ki so ostale na svojih terenih, sami pa so upali, da bodo dobili na Dolenjskem dovolj italijanskih pušk. Vse je kazalo, da bo Italija omagala v nekaj tednih. Zavezniška letala so že mesec dni sipala letake in oznanjali: „Slovenci in Slovenke! Italija drhti v zadnjih zdihljajih. Kirurški nož zanjo je pripravljen...“

Za meseca decembra leta 1941 se je prebivalstvo z Žirovskega vrha odločno priključilo splošni Poljanski vstaji. Do leta 1943 je prišlo tukaj do manjših spopadov z Nemci in belogardisti.

Po nalogu Glavnega štaba NOV in POS oziroma II. operativne cone je bila izvedena koncentracija vseh partizanskih enot, ki so operirale na desnem bregu Save. Iz vseh teh enot je bila dne 12. julija 1943. formirana v Davčič VIII. udarna partizanska brigada, kasneje pa je bila preimenovana v VII. SNOUB „Franceta Prešerna“. Kmalu po ustanovitvi je v boju z Nemci in Italijani pri Marinkovcu v Davčič zaplenila večjo količino orožja. Brigada se je nato umaknila s položajev proti Blegošu, ter od tam krenila preko Poljanske doline — Hotavelj — in 1. avgusta popoldne prišla na Žirovski vrh. Nemci so vseskozi zasledovali premik Prešernove brigade in jo 2. avgusta 1943. napadli.

brigadam v zadnjih bojih s sovražnikom. Preden pa so uspeli preiti gorenjske enote demarkacijsko črto, se je odigrala na Žirovskem vrhu žaloigra, ki je po številu mrtvih in ujetih največja na Gorenjskem.

Skoraj dva kilometra dolga kolona se je brez strahu pomikala po prašni cesti. Nemci so z daljnogledi opazovali premikanje iz Kranja, Škofje Loke in Žirov. Partizane je navdajal občutek moči, saj na Gorenjskem takrat ni bilo še nikdar zbrane tako številne vojske. Zato niti štab, niti borci niso mislili na to, da bi

se posluževali skritih poti in se gibali po jarkih.

Nepredvidnost se jim je začela 2. avgusta na vsezgodaj temeljito maščevati. (Kurirji in nekateri borci, ki so dobro poznali teren, so pozneje pripovedovali, da so bili Nemci o smeri gibanja partizanskih enot obveščeni že pred „hajko“ in so samo čakali na trenutek, kdaj se bo na Žirovskem vrhu pojavilo jedro gorenjske partizanske vojske. Vsekakor bi kazalo te govorice preveriti.)

Nemci so obkolili Žirovski vrh po cestah od Gorenje vasi mimo Žirov in Lučin do

meje. Za mejo so čakale okrepjene italijanske posadke, ponoči pa so s postojanke pri Sv. treh kraljih svetili reflektorji belogardistov.

Na področju Žirovskega vrha so privedli Nemci vse razpoložljive policijske sile z Gorenjske in Koroške, nekaj bataljonov Ustašev, ki so bili namenjeni na vzhodno fronto, posadke orožnikov in granicarjev z vse Gorenjske in rekrute iz Škofje Loke, Mojsirane in Bohinjske Bele.

Ce upoštevamo, da je bil primerno oborožen komaj vsak drugi partizan, je bilo razmerje sil 1:20.

Obkolitev so izvršili Nemci zelo temeljito. Preden so obkolili vas Žirovski vrh, so na nekatere vrhove že postavili močne zasede in skupine minometalcev. V jutru 2. avgusta je naletela partizanska kolona, ki se je bližala meji, prvič na sovražnika. Že v prvem stiku je padlo nekaj borcev. Tu je nemški rafal razbil glavo pogumnemu mitraljezcu Pavletu, nekdanjemu komandantu Poključkega bataljona.

Ves dan so se partizani ogibali stika z Nemci. Zavedali so se njihove premoči in svoje slabe oborožitve. Ponoči pa so se približali cesti Žiri—Logatec in se skušali ob zori prebiti skozi sovražne zasede. Razbili so nemški obroč. Toda, preden je utegnili preiti cesto ves prvi bataljon Prešernove brigade, so prispele nemške okrepitve in nadoknadile vrzel. Tudi v tem spo-

padu je padlo nekaj borcev. Glavnina vojske je ostala v obroču.

Ves dan tretjega in četrtega ter delno še petega avgusta so Nemci „čistili“ ozemlje. Rezali so posamezne komplekse, jih močno obkoljevali, potem pa so v strelce „prehajkali“ teren nekajkrat vzdolž in počez.

Tretjo noč „hajke“ sta komandanta bataljonov Blaž Ostrovrhar in Krtna prebila cesto Gorenja vas—Lučine in s svojima bataljonoma prodrli iz obroča. Z njima je prišel iz pasti tudi marsikateri neoboroženi borec. Dobra tretjina borcev je še tavala v večjih ali manjših skupinah sem in tja po Žirovskem vrhu. Reševal se je vsak po svoji. Tudi štab brigade je utrpel izgube. Že drugo noč je padel komisar Lotze, mlad, borben ljubljani. Student. Namestnika komand. so Nemci ujeli in ga zaprli v Begunje. Pozneje je pisaril partizanom nisma, naj se predajo. V nekaterih borcih je do današnjih dni ostal sum, da je pomagal Nemcem do te akcije morda že prej.

Po štirih dneh so Nemci svojo akcijo zaključili. Ujeli so približno 90 partizanov in prav toliko ubili. Mnogi so se rešili na prav čudovite načine. Tako se je neoborožen borec zakopal v gnoj in v njem prečepel ves dan. Skupina neoboroženih partizanov se je zarila v seno. Nemški policist je z baionetom na puški prebadal seno, vendar so imeli

tako čudovito srečo, da ni nikogar prebodel. Nek naoborožen borec je zadnji trenutek legel na tla pod brano in dolgo poslušal poleg sebe dihanje policijskega psa in govorenje Nemcev, ki so malicali zraven kozolca. Dva kurirja sta se zarila med boede žice v „Ruonikovi“ liniji in po dveh dneh vsa krvava zlezla ven. Skupino neoboroženih partizanov so opazili Nemci v smrekah in jih s strelji sklatili na tla. Posamezne skupine so se prebivale čez cesto, kakor so se mogle, nekateri posamezniki pa so se izvijali mimo mnogih nemških zased in se rešili. Tako se je velika večina borcev kljub vsemu prebila.

Tragedija je za nekaj tednov demoralizirala ljudi po Gorenjski. Borci, ki so se vračali iz Žirovskega vrha, so govorili, da so doživeli pravi „pekcl“.

Da bi vlili prebivalstvu Gorenjske strah v kosti, so Nemci svoje uspehe naphivali in se ustili, da so partizane popolnoma uničili. Iz letal so metali letake in iznanjali: „V štirinajstih dneh smo postali na Gorenjskem popolni gospodarji. Banditi in njihovi pomagači so uničeni.“

Prešernova brigada pa se je ta čas na novo organizirala, se okrepila z novimi borci in čez nekaj tednov v naskoku zavzela Turjak. Mnogokrat se je še vračala na Gorenjsko in dokazoval Nemcem, kdo je in kdo bo tu gospodar.

Borec z Žirovskega vrha

Prelomnica v zgodovini javorniških valjavcev

Mnilo je skoraj 6 mesecev, odkar so v valjarnah na Javorniku dogradili novo 27 m dolgo pomično peč za ogrevanje platin. S tem so dokončali prvi del izgradnje valjarne tanke pločevine. Delo pa je teklo naprej in ta teden so dali v poskusno obratovanje že drugi del modernizirane in mehanizirane valjarne. To je dve, po skoraj 23 m dolgi paketni peč, „Duo“ valjni ogrodje in vse potrebne naprave za obratovanje tega dela valjarne, kot so: valjni trakovi, komandne mize, razni vodi in drugo. S tem se bo zmožljivost valjarne tanke pločevine že letos dvignila za več kot 10.000 ton, v prihodnjem letu pa bo dosegla že 40.000 ton letne proizvodnje.

V življenju se dnevno srečujemo s predmeti iz tanke pločevine. Na tisoče ton jo potrebuje naša predelovalna industrija, široka potrošnja in drugi. Skoraj slerni je pozna navadno oro ali pocinkano pločevino. Manj pa je poznana posebna nerjaveča pločevina, katero rabi kemična industrija, ali posebne vrste za elektroindustrijo, pločevina za avto-karoserije, za proizvodnjo posode, raznega orodja itd. Za vsako vrsto proizvodov oziroma za potrebe posameznih strok mora imeti pločevina svoje posebne lastnosti.

Verjetno vas bo zanimalo tudi, kako to pločevino izdelujejo. Torej na kratko! Platino, to je kos pravokotnega in ploščatega jekla, ki so ga predhodno izvaljali v valjarni težkih profilov, ogrevajo v pomični peči, katera v eni uri ogreje do 10 ton takih kosov. Za pečjo je valjčno ogrodje, „trio“ ga imenujemo, in tu te kose valjajo. Valjni trak odnese pločevino naprej do avtomatizirane naprave za pregibanje, ki jo prepogne v dva lista. Tako lahko potem va-

ljajo tanjše dimenzije, seveda jo morajo zato ponovno ogrevati, to pot v novih dveh pečeh, ki so jih te dni dogradili. Valjajo pa jo v „duo“ valjnem ogrodju. Pločevino potem še žarijo, lužijo, cinkajo in izvršiti morajo še druge postopke, predno je dobra za odpremo.

Spominjam se še tistih februarjskih dni, ko je prva nova peč šla v obratovanje. Stara valjarna je bila le še obsežno gradilnišče. Kupi materiala, jame, razne konstrukcije, vse je bilo navzkriž, da so se delavci le težko gibali... Pa danes pogledimo na to gradbišče in videli bomo, da se je močno spremenilo. Stara valjarna je dobila videz novega in bolj smotrno urejenega obrata. Proizvodnja bo šla po tekočem traku.

Pretekli mesec so delavci prenehali delati po starem načinu. Odložili so klešče, s katerimi so desetletja vtikali žarečo pločevino med valje in jo z lastno silo prepogibali, čeprav je bila včasih težka tudi do 50 kg. **Zato pomeni ta dan prelomnico v zgodovini javorniških valjavcev. Prenehali so s starim skoraj suženjskim načinom dela. Vse delo bodo odslej naprej opravi-**

Na Žirovskem vrhu bodo oživel spomini na najhujše dni

V spomin na boje na Žirovskem vrhu, bo priredila organizacija Zveze borcev NOV Gorenja vas nad Skofjo Loko dne 6. in 7. avgusta na Žirovskem vrhu velik partizanski tabor. V soboto 6. avgusta ob 21. uri bo taborni ogenj in partizanski miting. Naslednji dan pa ob 15. uri sprejem partizanskih patrolj iz Žirov, Sovodnja, Trebij, Hotavelj, Poljan in Gorenje vasi. Po sprejemu bo govor ter sve-

čanje v počastitev padlim borcem. Preko dneva bo tudi nagradno streljanje z zračnimi puškami.

Svečanosti se bodo udeležili brci VII. SNOUB „Franceta Prešerna“, borci vseh enot NOV in POS, aktivisti ter ostalo prebivalstvo. Gorska kamijonska cesta je prevozna prav do kraja prireditve (do Javorčena).

Gasilci iz Mošenj se bodo udeležili slavlja v Varaždinu

Prostovoljno gasilsko društvo iz Mošenj slavi letos 57-letnico svojega obstoja. Delo v društvu je zelo razgibano. Na zadnji seji so sklenili, da bodo poslali svojega zastopnika na veliko manifestacijo gasilcev v Varaždin.

Tu bodo namreč jeseni, pod pokroviteljstvom maršala Tita, praznovali 90-letnico dela gasilskega društva. Te svečanosti se bo udeležil tudi zastopnik mošenjskih gasilcev in ob tej priliki darovali svojim tovarišem spominski žebliček.

Kranjčani republiški prvaki

Mladinci in mladinke PK „Triglav“ najmočnejša plavalna ekipa v Sloveniji - Kamničani tretji, Radorličani pa peti

Preteklo nedeljo je bilo na Vrhniki pri Ljubljani zaključeno republiško mladinsko prvenstvo. Tudi to pot so se mladinci in mladinke z Gorenjske zelo dobro odrezali, saj so Kranjčani z velikim naskokom sigurno zmagali in si zasluženo osvojili naslov prvaka Slovenije, medtem ko so tudi Kamničani in Radorličani dobro zastopali mlade gorenjske plavalce. Uspeh Kranjčanov je še večjega pomena, če upoštevamo, da zaradi bolezni ni tekmoval Saša Košnik, ki je že letošnjo plavalno sezono dokazal, da je eden najhitrejših plavalcev v Sloveniji sploh. Po rezultatih, ki so jih dosegli, lahko rečemo, da je bilo letošnje prvenstvo eno najkvalitetnejših do zdaj in škoda je, da je bila organizacija tega prvenstva zelo slaba. Zgodilo se je celo to, da so morali Kranjčani po končanem prvenstvu sami prositi vodstvo tekmovalne komisije za pokal, ki so si ga osvojili.

Med mladinci iz Kranja se je na prvenstvu najbolj izkazal šele 13-letni Brinovec, ki je bil na najdaljši progi prvenstva drugi in prav tako za njegovo odličnim časom na 400 m prosto — 5:38,0! Za PK „Triglav“ so tekmovali še naslednji mladinci: Chwatal, P. Colnar, A. Colnar, Veličkovič, Lozar in Kobi.

Kamničanom se je letos poznalo, da so nekateri njihovi najboljši plavalci že prekoračili starostno dobo in so imeli zato edinega močnejšega predstavnika v Zrimšku in pri mladinkah Skofičevo ter Auerspergova. Skupaj so zbrali 102 točki in zasedli tretje mesto.

Po besedah predsednika SŠD Kamnik tov. Milan Terpinec čestital kamniškemu športnemu veteranu Bručanu k 25-letnici aktivnega udeleževanja in mu kot darilo kluba izročil krasen nokal. V imenu izvršnega odbora Atletske zveze Slovenije pa mu je izrazil priznanje in izročil darilo sekretar tovariš Zoran Naprudnik. Dolgoletni jugoslovanski in balkanski rekordner Jože Bručan, ki še vedno uspešno nastopa v okviru sindikalnih organizacij, se je zahvalil za izrečeno priznanje in še enkrat obljubil, da bo vse svoje znanje skušal prenesti na mladino, da bo Kamnik spet eno izmed pomembnih atletskih torišč, kakor je bilo v času med obema vojnama. Nato je predsednik LOMO Kamnik in ljudski poslanec Alfred Janko izročil atletske naprave športnikom z željo, da bi se jih mladina s pridom posluževala in dosegla mnogo uspehov.

SAHOVSKO MLADINSKO PRVENSTVO SLOVENIJE
Dobro se držita
Pretekli teden se je v Mariboru začelo republiško mladinsko prvenstvo, na katerem sodeluje 13 najboljših mladincev — šahistov iz Slovenije. Tudi Gorenjci so zastopani na tem prvenstvu po dveh predstavnikih, Bavdku in Sagadinu iz Kranja. Po odigranih osmih kolih se oba Kranjčana držita še kar zadovoljivo, čeprav bi od Bavdka upravičeno pričakovali več točk kot jih je zbral. Po dosedaj odigranih igrah si Bavdek s petimi točkami deli drugo do četrto mesto, medtem ko ima Sagadin štiri točke in je na petem do šestem mestu.

TEKMOVALNA KOMISIJA GORENJSKE NOGOMETNE PODZVEZE V KRANJU
SPOROČA
Na osnovi določb propozicij za tekmovalno Gorenjske nogometne podzveze razpisujemo tekmovalno sezono 1955-56.
Pozivajo se vsi nogometni klubi in sekcije ter TVD Partizan na območju Gorenjske, da pisмено prijavijo svoja moštva Gorenjski nogometni podzvezi v Kranju — poštni predal 16, najkasneje do 20. avgusta t. l. z obveznostjo, da bodo sodelovali v tekmovalni do konca tekmovalne sezone.

Drago so plačali svojo avanturo, čez 70 mrtvih in 75 ranjenih je bil jasen dokaz, da boja s partizani ni podcenjevati.

F. ŠMIT-

SPORT V ČASU
OBČINSKEGA PRAZNIKA
V RADOVLJICI
ŠD »Prešeren« brez vidnejših uspehov
V okviru občinskega praznika Radorličice so bile preko vsega prejšnjega tedna tudi razne športne prireditve. Na praznik 22. julija je bil v Radorličici odbojarski turnir, na katerem je zmagala „Olimpija“ iz Ljubljane. Popoldne je bil zanimiv keglaški dvoboj in četverboj ter motodirke.

Medtem, ko je v nedeljo 24. julija na plavalnem dvoboju „Triglav“ in „Prešeren“ s precej visoko zmago osvojil prvo mesto „Triglav“, je bil v sredo na dvoboju Bled I. : „Prešeren“ II. s tesno zmago štirih točk prvi Bled. Največ zanimanja pa je vzbudil nogomet. V četrtek 28. junija so se pomerili najprej pionirji iz Lesc in Radorličice, za njim pa še „stari upokojeni“ nogometaši.

Slavje je bilo zaključeno v nedeljo z nogometnim turnirjem, na katerem si je prvo mesto osvojil NK Tržič, pred NK Bled, Skofja Loka in ŠD „Prešeren“.

OBJAVA
Zaradi rekonstrukcije in asfaltiranja republiške ceste II/319 v odseku od km 3,900 do 6,00 t. j. med naselji Britof in Visoko bo cesta v na vednem odseku zaprta v času od 8. do 23. avgusta 1955. Avtomobilski, motorni in vozovni promet se preusmerja po sledeči cesti: Primsko-Senčur-Visoko in obratno.
Uprava za ceste LRS. — Tehnič. sekcija Ljubljana

Pojasnilo o nesreči na cesti pri Kokrici

Preteklo soboto se je dogodila na Mlaki pri Kokrici nesreča, ki je zahtevala za žrtev 18 mesecev starega otroka. Nekateri naši bralci želijo pojasnilo o nesreči, ker na terenu nekateri napačno tolmačijo to nesrečo. Obrnili smo se na pristojne organe, kjer smo izvedeli, da je nesrečo zakrivil otrokove oče B. A. sam, ker je vozil precej neopredvidno. Na ženskem dvokolesu je imel dva otroka, ki sta stala na nepritrjeni lati,

namesto da bi imel za to potrebne sedeže. Ko je levo prehitel cestni valjar — tam popravljajo cesto, jo močijo in posipajo — je B. A. spodrsnilo, da je padel z otrokoma vred. Pri tem je mlajši otrok padel tako nesrečno pod valjar, da je ostal na mestu mrtev, dočim so morali očeta prepeljati v bolnišnico. Cestno upravo niti voznika valjarja ne zadene za to nesrečo nobena odgovornost.

Spomini borca Prešernove brigade BORBE ZA LAVTERŠKI VRH

„V maju 1944 skuša SS-policija obkoliti in uničiti VII. U. B. „Fr. Prešerna“ na Lavterskem vrhu pri Kranju. Poskus se je ponesrečil. SS-ovci imajo ogromne izgube“...

Megleno jutro majskega dne leta 1944 se je prebujalo, dolga kolona borcev se je pomikala od Sv. Duha proti Lavterskemu vrhu. Borci so bili utrjeni od dolge poti in neprepanih noči. Dremajoč borec se je tu pa tam zaletaval svojemu tovarišu v nahrbtnik in se predramil. Stopal sem v koloni in preiščeval o dobro uspeli prehrambeni akciji, s katere smo se vračali v upanju, da nas čaka izdatno kosilo.

Končno se je kolona ustavila, prispeli smo na cilj — Lavterski vrh. Osamljena kmetija, pri kateri smo se ustavili je bila dovolj velika, da je sprejela v hišo in na skedenj vse utrjene borce bataljona. Odložili smo hrano iz nahrbtnikov in hiteli, da si čimprej uredimo ležišča.

Vsi so že polegali, le komandirji so še zadnjokrat pregledovali, če je vse v redu, ko

so nenadoma odjeknili streljaji daleč na strazarskem mestu. Takoj je bilo vsem jasno, da je sovražnik v bližini. Sedaj ni več časa za počitek! Nekaj glasnih povelj in že so desetine, vodi, čete I. bataljona postrojene čakale na odhod, da pravočasno zasedejo položaje.

Zasedli smo položaje, vendar ne najugodnejše. Mučno je bilo čakanje. Zopet je zagledala strojnica v dolini. Dvanajst tovarišev, ki so se vračali s tečaja, je padlo v zasedo, ki jo je sovražnik postavil ob poti.

Noč so prespali v mlinu. Zgodaj zjutraj so krenili naprej, da bi čimprej dospeli v svojo enoto... Lepo je bilo v tečaju, marsikaj novega so slišali, marsikaj so se naučili in sedaj se vračajo, da pouče o tem tudi svoje tovariše. Kljub temu, da niso bili pripravljani na presenečenje, je hitro skočil vsak na svojo stran in si poiskal zaklon, da bi se lahko izmuznil iz pasti. K sreči ni bil nihče ranjen!

Tudi pri bataljonu ni bilo časa za nestrpnost, kajti čakanje ni trajalo dolgo. Izvidnica je spet zadela na sovra-

znika, ki se je pomikal po pomočju Lavterskega hriba proti našim položajem. Vedno bliže je bilo slišati strelje, vedno bolj se je bližal sovražnik. Že je izvidnica spet med nami in kmalu za njo se pojavijo iz megle prvi Nemci in njim zvesti belogardisti.

Toda mi smo na mestu! Krepak ogenj iz mitraljezov jih je sprejel, mirno in ubrano so jim peli smrtonosno pesem. Puške so pokale, bombe in tudi minomet se je oglašil. Tam na cesti Skofja Loka-Selca je brnel motor tanka.

Na vsakih pet do deset metrov so razvrščeni bližajoči se sovražniki. Za vsakega predržneža pa imajo borci pripravljeno svinčenko. Skoraj vsaka je zadela kljub gosti megli, ki je ovirala jasen pregled. Drug za drugim so padali. Toda vedno več jih je...

Prvi mitraljezec je bil zadet in mitraljez je utihnil. Ko je to opazil deseter Franci, mlad in vedno nasmejan fant, ga je pograbil in nadaljeval z ognjem. Toda ne za dolgo. Zadet v sence je padel junaške smrti v tej težki borbi. Na njegovo mesto pride tretji, tudi ta je bil ranjen, prav tako četrti.

Kino Naklo: 6. in 7. avgusta nemški film „Kogar bogovi ljubijo“. Predstave ob sobotah ob 20. uri in ob nedeljah ob 19. uri.
Kino „Krvavo“: Cerklje: 6. in 7. avgusta ameriški film „Skrivnost Jezera obsojencev“. Predstave ob sobotah ob 20.30 uri in ob nedeljah ob 17. in 20. uri.
Kino „Storžič“: Kranj: 5. do 7. avgusta franc. film „Imel sem 7 hčera“. Predstave ob delavnikih in v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. Matineja 7. avgusta ob 10. uri „Kapitan Frakas“. 6. avgusta ob 22. uri amer. barvni film „Skr-latna ravnina“.

Kino „Svoboda“: Stražišče: 6.—7. avgusta amer. film „Podkupnina“. Predstave v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 18. in 20. uri. 7. avgusta ob 16. uri premiera barvnega filma „Burma“.
Teden barvnih filmov v letnem kinu „Partizan“:
 5. avgusta premiera sovjetskega barvnega filma „Arenna pogumnih“.
 6. avgusta premiera dveh ameriških barvnih filmov (vstopnina dvojna) I. „Skratna ravnina“ v gl. vlogi Gregory Peck in Win Min Tan II. „Na gladki površini“ v gl. vlogi: Sonja Henie in Bill Johnson.
 7. avgusta dvojni program (vstopnina dvojna) I. „Skratna ravnina“, II. premiera amer. barv. filma „Rapsodija“ v gl. vlogi: Elizabeth Taylor in Vittorio Gassman.
 8.—10. avgusta amer. barvni film „Na gladki površini“. Predstava dnevno ob 20. uri.

● Mali oglasi

Prodaj parcelo (1000 kvadratnih metrov) v bližini Kranja. Ponudbe poslati na upr. lista pod „Lepa parcela“.
Za hrano in stanovanje bi po službi pomagal na kmetih. Naslov v upravi lista.
 Rad bi se izučil kovinske stroke — Cvetko Novak, Stražišče 316.
Prodaj tri železniške tračnice 4,5 m. Janez Carman, Suha p. Skofja Loka.
Izgubljeno rjavo jopico 18. julija od Zagoričnika do pokopališča na Kokrici prosim vrniti proti nagradi v gostilno Lakner na Kokrici.
Iščem inštruktorja za matematiko in angleščino. Naslov v upravi lista.
Dijaku nudim vso oskrbo. Naslov v upravi lista.
Sprejememo več ročnih ključavničarjev vojaščine prostih in komercialnega korespondenta (-ko) z znanjem strojepisja in stenografije, lahko

tudi absolvent trgovskega tehnikuma — začetnik. Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. Javite se na upravi podjetja. — Puškarna Kranj.
Podpisana Janez in Terezija Stare, oba stanujoča na Primskovem 213 preklicujeta in obžalujeta vse kar sva govorila o Mariji Juhart, stan. na Primskovem 214.
Obveščamo vse uživalce pokojnin, invalidnin III. skupine in odpravnin, ki so upravičeni do povišice po uredbi v Ur. l. 31/55, z dne 11. 7. 1955, da prejmejo razliko pokojnine za julij, avgust in september z rednim nakazilom za september 1955. — Okrajni zavod za socialno zavarovanje Kranj.
Kmetijska zadruga Trebija prodaja 3 elektromotorje jakosti 2 po 6 KS, 1 za 22 KS.
Rabimo sobarico in hišnika, ki se vsaj deloma razume na različna dela in popravila. — Prehodni mladinski dom Pred-dvor.
Sprejememo ribiškega čuvaja. Prijava pri gospodarju Ribiške družine Skofja Loka — Babič Jože, Skofja Loka, Železnina, Mestni trg.
„Izolirka“ Ljubljana Moste sprejme 2 ključavničarja za obrat izolac. volne na Jesenicah. — Ponudbe pošljite na upravo podjetja „Izolirka“, Ljubljana Moste.
 Upravni odbor Zdravstvenega doma Kranj razpisuje mesto **zobotehnik** v Zobozdravstveni postaji v Kranju.
 Pogoji: Opravljena Srednja zobotehnična šola.

Temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku.
 Prošnjo je vložiti čimprej pri upravi Zdravstvenega doma Kranj, Poljska pot 8. — Zdravstveni dom Kranj.

● Objave

Uprava za dohodke Ljudskega odbora mestne občine Kranj obvešča vse davčne zavezance — zemljiške posestnike, da bo **razpored dohodnine** od kmetijsta za leto 1955
izobešen
 na javni vpogled v času od 8. avgusta do vključno 18. avgusta 1955.
 Davčni razpored bo izobešen dnevno od 8. do 14. ure v prostorih mestne občine na Titovem trgu — soba št. 3.
 Proti odmeri dohodnine je v roku 15 dni po naznanitvi t. j. do vključno 2. septembra 1955 možna pritožba na komisijo za davčne pritožbe pri LOMO Kranj.
 Pritožbo je kolkovati s takso din 90.— in z mestno takso din 90.— v gotovini.

Alpskemu letalskemu centru in Aero-klubu Jesenice za denarno pomoč in vso skrb, ki so jo imeli pri organizaciji pogreba. Prav lepo se zahvaljujem članom Gorske reševalne službe za njihovo nesebično in požrtvovalno delo pri reševanju in prenosu pokojnega moža iz težko dostopnih vrhov Begunjsčice. Vsem gorenjskim aeroklubom, sindikalni organizaciji prometnega oddelka Železarne Jesenice, vsem govornikom za ganljive poslovilne besede, godbenikom, pevcem, sosedom, darovalcem vencev, organizacijam, vsem, ki so mi stali v težkih dneh ob strani in vsem, ki so spremili mojega ljubljenega moža na zadnji poti, iskrena hvala!

Zalujoča žena Marija

OSMRTNICA

Smrtno se je ponesrečil naš dragi sin in brat

STANE BOHINC

elektromehaničar

Pogreb bo v petek 5. avgusta v Trbojah.

Zalujoči: mati Ivanka in bratje: France, Jože, Miro, Drago, Marjan in sestra Marica.

POZOR! Obveščam stranke, da vignejo popravljene dežnike, ki so bili prineseni v času od 1. 7. 1954 do 1. 7. 1955 v teku enega meseca, sicer zanje ne morem odgovarjati. **Alojz Jenko**, dežnikarstvo. — Najtopleje se zahvaljujem Kranj.

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so spremili na zadnji poti mojega dragega moža

PRIMOŽA KAMPIČA,

ki je tragično preminul pri letalski nesreči na Begunjsčici.

100 uspehov na 1 oglas v našem tedniku

<p>Ob občinskem prazniku Predoselj, pošilja vsem borbene pozdrave in iskrene čestitke</p> <p>„ŽAGA BRITOF“</p> <p>BRITOF PRI KRANJU</p>	<p>Delovni kolektiv</p> <p>„OPEKARNA BOBOVK“</p> <p>čestita k občinskemu prazniku Predoselj vsem občanom. Pri nas dobite vse vrste kvalitetne opeke!</p>	<p>Delovni kolektiv tovarne rastlinskih olj in oljnih izdelkov</p> <p>»OLJARICA« - BRITOF</p> <p>čestita vsem delovnim ljudem na področju občine Predoselj k občinskemu prazniku. Proizvajamo: razna jedilna olja, tehnična olja, prvovrstni kranjski firnež, oljne tropine in mastno kisline.</p>
<p>K občinskemu prazniku Kropce, 7. avgusta, čestita vsem občanom delovni kolektiv</p> <p>„OKOVJE“</p> <p>KAMNA GORICA</p>	<p>Delovni kolektiv tovarne usnja</p> <p>«RUNO» - Tržič</p> <p>pošilja ob občinskem prazniku Tržiča vsem borbene pozdrave!</p>	

Železarna Jesenice

Vlečena žica: svetla in črna, pocinkana, pobakrena, patentirana, telegrafska pocinkana

Bodeča žica: črna, pocinkana, kombinirana

Pohištvene vzmeti: Pohištvene pobakrene vzmeti

Žičniki: stavbeni, kolarski, klinasti, za ključavnice, nabojniki, tapetniški, lepenkarji, za škrlasto streho, enokonični za okovje, dvokonični, štukaturni, sodarski, sponke, livarski

Naše proizvode si oglejte na V. Gorenjskem sejmu v Kranju, ki je odprt od 29. 7. do 8. 8.

Vse podatke o dimenzijah, tolerancah, načinu odpreme in cenah vam nudi **„KATALOG PROIZVODOV“** in cenik **ŽELEZARNE JESENICE!**

Ljudski odbor mestne občine
Mestni komite zveze komunistov
Mestni odbor SZDL
in vse ostale množične organizacije v Trziču

pošiljajo prebivalstvu mesta Trzič in vsem delovnim ljudem na področju občine ob občinskem prazniku borbene pozdrave in jim želijo pri nadaljnji graditvi socializma mnogo uspehov!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR PREDOSLJE
OBČINSKI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV
OBČINSKI ODBOR SZDL
in njene osnovne organizacije ter
OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV
in vse ostale org. v občini Predoslje

čestitajo občanom k drugemu občinskemu prazniku, 8. VIII. 1955

KRAJEVNA PODJETJA IZ KROPE:

Gostilna „Spik“
Mesarija „Oven“
Teg. podjet. „Oclovina“
Pekarija „Peciva“

čestitajo vsem svojim cenjenim odjemalcem in vsem delovnim ljudem na področju občine ob občinskem prazniku Kroke — 7. avgustu — in

pošiljajo vsem
borben pozdrav!

TRGOVSKO
PODJETJE

PRESKRBA
TRŽIČ

pošilja vsem svojim odjemalcem
in vsem občanom
k 5. avgustu
borbene pozdrave!

Delovni kolektiv
tovarne obutve

PeKo

TRŽIČ

čestita vsem delovnim ljudem k občinskemu prazniku mesta Trzič 5. avgustu.

Zaupajte pri nakupu čevljev že nad pol stol. preizkušeni znamki „PEKO“, ki ustreza vsem zahtevam mode in kvalitetne obutve.

Občinski ljudski odbor K R O P A
Občinski odbor SZDL ★ Občinski odbor ZB in
občinski odbor Zveze komunistov

čestitajo vsem delovnim ljudem in vsem delovnim kolektivom na področju občine Kropa ob njihovem občinskem prazniku, 7. avgustu z željo, da bi imeli pri nadaljnji graditvi socializma še mnogo uspehov.

TUDI DELOVNI KOLEKTIV

PLAMEN

tovarna vijakov in žeblicev - Kropa

se pridružuje čestitkam za občinski praznik in kliče:

vse za izgradnjo socializma -
naše lepše bodočnosti!

Vprašanje: Od strani ObLO ste prejeli v letu 1954 v uživanje zemljo, katero ste uživali že tudi prej, bila pa je do leta 1945 last nekega veleposestnika. Skupaj ste uživali to zemljo v Vaši družini že ca. 60 let. Pred kratkim pa je geometer ugotovil, da je del tega zemljišča cerkvena last ter jo je cerkev skupaj z nekim ostalim zemljiščem prodala. Novi kupec si že lasti pravico do tega zemljišča. Vprašujete ali imate še kakšne pravice do te zemlje in kaj Vam je storiti.

Odgovor: Kakor je razvidno iz vprašanja gre po vsej verjetnosti za zemljišče, katero naj bi bilo last splošnega ljudskega premoženja, zaradi česar je potrebno, da se v zadevi obrnete na pristojni odsek za evidenco o zemljiškem skladu splošnega ljudskega premoženja pri Okrajnem ljudskem odboru, kjer boste točno ugotovili, kako je s tem zemljiščem. V kolikor bo ta odsek ugotovil, da ima splošno ljudsko premoženje kakšno pravico do tega zemljišča bo moral ukreniti vse potrebno za varovanje pravic in s tem tudi vaše pravice do uživanja. V nasprotnem primeru pa poskušajte uveljaviti svoje pravice pred pristojnim okrajnim sodiščem.

V Afriki — v gorovju Diebel-Guli žive opice paviani — babuini. Tam izgrebajo čebulice raznih lilij, trgajo sadeže divjih smokev, nabirajo jagode kisovega grma ter brezskrbno žive iz dneva v dan, če jih slučajno ne vznemiri kak leopard. Domačini jih v splošnem puščajo pri miru, ker jim ne povzročajo posebne škode. Samo tedaj, kadar zahajajo po vodo, je videti, da so jim babuini nadležni. Opice hodijo namreč na ravnilno pit iz luž, ki jih pušča deževnica, in iz studenčnih korit, pri katerih zajemajo domačini vodo. Tako se zgodi da stari babuini napadajo na pol odrasle deklice, ki same hodijo ponjo.

Po svojih umskih zmožnostih babuini prekašajo vse paviane. So razumne živali, ki se dajo zmlada brez težav ukrotiti. Svojemu gospodarju so zvesti in privrženi. Samice so krotkejšje in priljubljenejšje od samcev. Veliki ljubitelj živali Brehm takole pripoveduje o njih:

Prvi babuin, ki sem ga imel, se je imenoval Pero. Bil je brhke postave in vedre narave ter se me je v nekaj dneh popolnoma privadil. Privzal sem ga k dvoriščnim durim, kjer je opravljal službo vratarja. Odkazano mu delo je izvrševal zelo vestno; skozí vrata je puščal le domače, neznanca pa je trdovratno odganjal izpred praga. Če se je razhudil, se je postavil le na tri noge, s četrto pa je silovito odrihal po tleh. Pri tem je bliskal z očmi, kričal ter se besno zaganjal v nasprotnika. Včasih se je tudi hinavsko potajil; tedaj je kazal prijazen obraz, prikupljivo mlasikal z jezikom in na vse načine jeguljil okoli tistega, ki ga je mislil osmoditi. Če mu je oni res ponudil roko, ga je, kot bi trenil, potegnil k sebi ter pošteno opraskal in ogrizel.

Vodo je hodil pit k reki in sicer na zelo bistroumen način: najprej je preizkusil trdnost vrvi, na kateri je bil privezan, potem se je spustil po njej do vodne gladine, pomočil noge v vodo ter polizal mokroto z njih.

Tudi drugi babuin, ki ga je imel, bila je samica, Atile ji je dal ime, je bil kar se da prevečna žival.

Zagodla je marsikatero okroglo. Če je spal pes čuvaj na trati, se je prilaplazila k njemu ter ga pocukala za rep. Besni pes se je bevskajoč in revskajoč zakadil proti nji, ona pa je izzivalno bila z nogo ob tla in ga pričakovala. Brž ko je hlastnil po njej, je frk-

nila preko njega, obenem pa ga je že spet ujela za rep. To se je ponavljalo tako dolgo, dokler ubogi pes ni zapustil bojišča.

Atile je ljubila vse mlade mačke in pse. Neki mački pa, ki jo je nekoč opraskala, je enostavno odgriznila kremplje.

Zelo je ljubila človeško družbo. Vendar je upoštevala le moške, ženskam pa je rada nagajala. Zalitev nikoli ni pozabljala in se je vselej kruto maščevala nanje. Tudi kradla je zelo rada, kajti znala je odpirati vrata, zaboje, škatle ter odvezovati in odvozovati njihovo smrt.

zavitke, da si je prilastila njih vsebino.

Silno pa se babuini navežejo na svojega gospodarja. Nič na svetu ne more omajati njihove ljubezni. Če jih ta kaznuje, se za to ne hudujejo nanj, temveč stresejo svojo jezo nad one, ki so slučajno navzoči, ali jih prve srečajo, kakor da so oni vsega krivi.

Zelo radi se spoprijateljijo z raznimi živalmi.

Nanje se potem navežejo in so jim zvesti na življenje in smrt. Tako, da smrt prijatelja — skoraj gotovo pomeni tudi njihovo smrt.

ZANIMIVOSTI

TAMATEA — POZIRALEC ZEMLJE

Na Novi Zelandiji je otok z najdaljšim imenom na svetu. Pravijo mu Taumatawhakatangihangakoauau-tamateapokaiwhenua-nukitanatahu. Ime pomeni „kraj, kjer je Tamatea, poznan kot požiralec zemlje, igral na flavto svoji ljubici“.

Tamateapokaiwhenua, ali skrajšano Tamatea je mitološki junak Maorov, prvotnih prebivalcev tamonje dežele. Le-ti pravijo, da je imel še daljše ime. Pravili so mu Tamateaturipukakapikimaungahoronukupokokaiwhenuar, kar pomeni „človek z velikim kolonom, ki je zdrsnil, se vzdignil in pogoltnil planine“.

PRVO MOTORNO KOLO Z AVTOMATIČNIM MENJALNIKOM

Nemška tovarna motornih koles Victoria je izdelala novo motorno kolo „Victoria-Swing“, ki ima elektromagnetne prestave in predstavlja najmodernejšo motorno kolo na svetu. Voznik pretika posamezne hitrosti kar s pritiskom na gumbe, ki so pritrjeni na vodilnih vilicah. Nov način pretikanja brzin je zanesljiv in omogoča udobno vožnjo.

VEDNO VEČ JE TAKIH, KI NE LOČIJO BARV

Specialist za to bolezen, slepoto za barve in prav tako tudi za tiste, ki ponoči ne vidijo, profesor dr. Awlon Ridlomer iz Chicaga, je poslal vladi ZDA posebno poročilo o velikem porastu slepote za barve. 1938. leta je bilo v Ameriki 2,5 odstotkov prebivalcev, slepih za barve, 1945. leta je ta odstotek narasel na 8 odstotkov, medtem ko je lansko leto dosegel že 22 odstotkov. Na ostalih kontinentih je ta bolezen zelo redka.

SIVANKO JI JE POTEGNIL IZ SRCA

Vojaški kirurg v Belorusiji je napravil pred kratkim zelo delikatno operacijo. Na operacijski mizi je bila pacientka, kateri je šivanka prišla v mišico desne srčne odprtine. Po nekaj neuspešnih poskusih, da bi šivanko potegnil iz mišice z magnetom, se je kirurg odločil in naredil v srce zarezo, s pinceto potegnil šivanko in potem srce z dvema šivoma zašil. Operacija je trajala eno uro in deset minut, a pacientka je kmalu popolnoma ozdravila.

**2 Pariške razglednice
VELIKI BULEVARJI**

Pravijo, da nisi videl Pariza, če nisi bil v Folliies-Bergere. To zabavišče sem si ogledal. Vendar samo na zumaj. V njem nisem bil, ker je vstopnina predraga.

Naj to pomeni, da tudi Pariza nisem videl „na znotraj“, da nisem dojel njegovega utripa?

Da, toda ne zato, ker si nisem ogledal program v Folliies-Bergeru, marveč zato, ker sem bil preprosto premalo časa v mestu. Če hodiš od enega konca Velikih bulevarjev do drugega dobre štiri ure — in to moraš storiti, če hočeš videti trgovski center Pariza — potem je razumljivo, da si v šestih dneh vsega mesta ogledati ne moreš.

V 24. urah si ogledajo Pariz le ameriški turisti. Videl sem jih, kako so se z avtobusi peljali dvakrat okrog Slavoloka zmage in potem odbrzeli naprej. Takí ogledi pa po moje niso vredni dosti več, kot ameriško prirejani romani, kot n. pr. Tolstojev „Vojno in mir“ lahko prebereš v dobri uri. Torej tudi kultura v prahu!

Takj prvi dan sem odšel po neskončnih Velikih bulevarjih. Najprej jih nisem hotel prepeščití, ker sem imel namen ta dan ogledati Slavolok zmage. Toda pritegnil me je vrvež in sam nisem vedel, kdaj sem se znašel na Friedlandski aveniiji, neposredno pred Trgom zvezd, kjer stoji slavolok.

Veliki bulevarji leže med Trgom republike in Friedlandsko aveniijo. Sest jih je: Boulevard Sa. Martin, St. Denis, Bonne Nouvelle, Poissonniere, Montmante in Haussmann.

V julijskih dneh je tu velik vrvež. Mnogo radovednih turistov se skupaj z domačini gnete ob stojnicah, kjer razprodajajo pari-

ški trgovci najrazličnejše blago. Za nekaj sto frankov dobiš lahko tu vse od nogavic in raznega cenenegega blaga, do kuhinjske posode. Vse to je zmešano v tako čudovitem neredu, da samo večje roke in strokovnjaške oči domačink lahko izvelejo iz te mešanice kaj vrednega za nakup.

Vse puli iz kupa, pomerja, presoja, meče nazaj. Malo jih kaj kupi. Prodajalec pri sednji stojnici je že skoraj ob glas. Kaj veš koliko poslušalkam je že pojasnil prednost blaga, ki ga prodaja. Vpije, pridruša se, maha z rokami. Sele tu sem pravzaprav spoznal, kako težak je trgovski poklic.

Vmes, med stojnicami in vsem tem vrvežem so posejani kinematografi in drugi zabavni lokali. Pomanjkljivo oblečene ženske privabljajo ljudi v dvorane. Ena zaupno šepeta (z letaka seveda), da sploh ni oblečena, druga ti to že nazorno pokaže...

Mnogo je na Velikih bulevarjih zlatarnic in draguljarnic. Milijonske vrednosti v vsakem izložbenem oknu! Veliko je trgovin s kožuho. Samo izbrano krzno prodajajo. Astrahana je največ. Tu so modni saloni z najnovejšimi in najmodernejšimi plesnimi oblekami.

Tu ni gneče. Le kdaj pa kdaj se ustavi pred takšnim salonom najnovejši „Jaguar“. Če skupaj z elegantno oblečeno gospo in gospodom, ki sta izstopila, stopiš do izložbene okna in si medtem, ko onadva nakupujeta, ogledaš cene, ti je takoj jasno, zakaj ni tu gneče. Plesna obleka stane nič manj kot 100.000 frankov!

To so Veliki bulevarji.

Ali veste, da...

...so mnogi veliki ljudje veljali v svoji mladosti za neumneže in povsem nesposobne ljudi? Walterja Scotta, velikega in znanega angleškega pisatelja je imel učitelj v šoli za bedaka, angleški pesnik Byron je bil v razredu vedno na zadnjem mestu po uspehu, slavnega prirodoslovca Lineeja pa so imeli vsi za slaboumnega. Tudi znani slovenski pisatelj Josip Jurčič v šoli ni kazal, da bo kaj iz njega. Posebno težko mu je šlo branje in sestra mu je rekla, da se bo le toliko navadil brati kakor miza. Zgodilo pa se je drugače. Stalno zapostavljanje je vzbudilo v otrocih ogromno voljo in skrite sposobnosti, da so ustvarili dela, ki jih še danes občudujemo.

12

organizacijo OF v Celovcu. In kakor nalašč je Druschkeju o tem telefoniral orožniški komandir Kazianka. Temu pa je bilo žal, da je zavrtel telefon. Saj je namesto pričakovane pohvale dobil ukaz, da mora zasiedovati in ujeti pobegla Angleža.

— Blaznost! — je rekel. — S temi nekaj žandarji naj kaj storim!

Ko se je vrnil k orožnikom, se je le s težavo krotil, da bi ne izdal svoje jeze in poparjenosti. Rekel je le, da morajo ostati v zasedi, dokler ne pride kompanija 181. policijskega pešpolka, s katerim bodo preiskali gozdove med Hrušico in Dovjem.

Tekla sta. Sama nista vedela, koliko časa in kam. Njune stvari (brivski pribor in druge drobnarije), ki jih je Rositina prijateljica v smrtni nevarnosti prinesla do Jesenic, sta odvrгла že, ko sta začela bežati.

Naenkrat sta zaslišala iz doline brnenje kamionov. Obstala sta. Ko so se kamioni ustavili, sta se spogledala. Slutila sta, da so Nemci.

Otrdela sta od strahu. Skozi drevje sta pod seboj zagledala cesto. Kakih tri sto metrov od njiju je bilo mesto, od koder sta kdo ve pred koliko časa začela bežati. In zdaj sta bila skoro na istem mestu. Kakor bi se vrtela v začaranem krogu. Na cesti, kakih pet sto metrov pod njima pa so bili Nemci v zelenosivih policijskih uniformah in s čeladami na glavah. Stali so v širokem krogu in gledali predse.

Sredi tega zelenosivega živega svitka je ležal na cesti mrtvi kurir.

John se je prvi otresel strahu.

— Beživa!

Irwing ga je obupano pogledal:

— Kam? Nima smisla. Predajva se!

John ga je trdo prijel za roko:

— Ne! Ne! Nikoli!

Irwing je obliła rdečica. Sram ga je bilo malodušja.

In vendar! Kam naj pobegnetá! V partizansko karavlo, od koder sta prišla? Kako rada! A kako naj najdeva pot do tja? Ze prej sta hotela, a sta se vrtela le v velikem krogu in se znašla skoro na istem mestu, kjer sta bila poprej...

— Beživa, Irwing! — je ponovil John in potegnil prijatelja za seboj.

In zopet sta bežala. Zdaj ne več vzpredno s cesto. Bežala sta navzgor. Noge so jima postajale težke.

— Ne morem več, John. Ne morem več!

— Vzdrži, Irwing. Vzdrži! — ga je bodril John.

Irwing se je s poslednjimi močmi pogajal za Johnom, ki je bil krepkejši. (John je bil svojčas dober športnik in

če bi ne bilo vojne, bi se prav gotovo vzpel med vidne britanske atlete. Vsaj trenerji so mu obetali najlepšo športno bodočnost.)

Tekala sta že ure po razritem gorskem svetu. Irwing je večkrat zaostajal. John ga je tovariško čakal in ga vzpodbujal.

Pravkar sta hotela prečkati planino, ko so se nanju vsuli strel. Skočila sta nazaj. Irwing je v roki začutil bolečino. Menil je, da ga je oplazila veja. Sele na dnu strmine, po kateri sta se spustila, je začutil kri, ki mu je polzela po roki. Pogledal je narokav. Bil je preluknjan in krvav.

Nemci so se previdno in počasi bližali smrtno ranjenemu partizanskemu kurirju. Ta je ležal v polzavesti. Bilo mu je, kakor da se nastajajoči dan napaja z njegovo krvjo.

Krvavo je žarelo na vzhodu. Nato pa mu je bilo, kakor da sliši mogočno reko korakov, prihajajočih od vzhoda, in slavnostno igranje godb. Tako veličastne in zanostne muzike še ni slišal nikoli. Bolečina na ustnicah se je umaknila smehljaju:

— Nazadnje... nazadnje sem le dočakal svobodo...

Ko so Nemci prišli do njega, je bil že mrtev.

— Banditi! — je rekel orožnik in se sklonil k njemu. Odvzel mu je nahrbtnik in torbico.

Odpri jo je. V njej so bili svinčniki in eno samo pismo.

— Herr Kazianka, — se je obrnil k svojemu komandirju:

— Vi znate slovensko.

Komandir je segel po pismu. Naslovljeno je bilo na Glavni štab narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije. Odpečatil ga je in prebral:

— Was? Pobegla angleška ujetnika?

Pohitel je v bližnjo železniško črvajnico in telefonsko poklical Jesenice:

— Zvežite me, prosim, z gestapom!... Ja, hier Kazianka!

Je tam gospod Druschke?... Prosim, pokličite ga! Nujno!... Ja, Heil Hitler! Pokorno javljam. Ubili partizanskega kurirja. Našli pismo!... Spremno pismo! Pobegla angleška ujetnika.

Cowley in Emerson! Bitte? Ne. Teh nismo ubili. Ne. Tudi ujeti jih nismo... Bitte? Jawohl! Razumem. Ujeti ju moramo. Splosovali nam boste pomoč. Danke! Heil Hitler!

Jezero je odložil slušalko. Menil je, da ga bo šef jeseniškega gestapa pohvalil, ker so njegovi orožniki ubili partizanskega kurirja. A o tem, kakor da ni slišal! Le o pobeglih Angležih je vpraševal. Komandir Kazianka ni vedel, da je vodja oddelka za zatiranje partizanstva in podtalne uporniške dejavnosti Fritz Adler obvestil Druschkeja o pobegu omenjenih ujetnikov in mu naročil, naj poostri kontrolo na svojem sektorju. Adler bi namreč rad s pomočjo Angležev odkril ilegalno